

Høgskulen
på Vestlandet

BARNkunne
Senter for barnehageforskning

KINDknow notes series 8, 2023

Felles utforskning som arbeidsform – en vei å vise – en vei å gå

Rapport fra en nasjonal studie om innhold og arbeidsmåter i barnehagen

Elin Eriksen Ødegaard, Aihua Hu, Elena Severina, Czarecah Tuppil Oropilla & Åsta Birkeland

Innhold

Sammendrag	4
Executive Summary	5
Forord	6
Struktur for rapporten	7
Introduksjon	8
Bakgrunn og kontekst	9
Fokus, hypotese og problemstillinger for studien	10
Felles utforskning – en sentral arbeidsform i en helhetlig pedagogikk	11
Metode og gjennomføring	12
Prosess for å lage spørreskjema	12
Teambygging og planlegging	12
Fra brainstorming, via individuelt arbeid til samarbeid og diskusjoner	12
Populasjon og utvalg strategier	12
Utvalg strategier	12
Dataanalyse	13
Etsiske hensyn	13
Presentasjon og analyse av data	14
Deltakerprofil	14
Barnehageprofil	17
Utforskende aktiviteter	18
Aktiviteter	18
Artefakter	21
Sted og rom	25
Tid	26
Relasjoner: Den ansattes rolle	28
Pandemi	33
Oppsummering om muligheter og hinder for felles utforskning i barnehagen	35
Sammenfatning og anbefalinger	36
Referanser	39

Figurliste

Figur 1 Prosess for å lage spørreskjemaet	12
Figur 2 Rolle i barnehagen	14
Figur 3 Fordeling av rolle man har i forhold til antall år man jobber i barnehagen	15
Figur 4 Fordeling respondenter mellom store og små barn	15
Figur 5 Fordeling av rolle man har i barnehage i forhold til barns alder som man jobber med	15
Figur 6 Fordeling av respondenter etter alder	16
Figur 7 Fordeling av aldersgrupper hos ansatt i forhold til stor og små avdelingen	16
Figur 8 Tre mest typiske arbeid når utforskende samspill oppstår	17
Figur 9 Eksperimenter i barnehage	17
Figur 10 Aktiviteter som preger barnehagen mest	18
Figur 11 Forskjeller i utforskende samspill avhengig av barnas alder	18
Figur 12 Hyppighet av tilrettelegging for utforskning	19
Figur 13 Word Cloud med utgangspunkt i kvalitative svar	20
Figur 14 Mest prioritert materiell	21
Figur 15 Kakediagram Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg tre mest typiske)	22
Figur 16 Materiale brukt i de siste 6 månedene, del 1	23
Figur 17 Materiale brukt i de siste 6 månedene, del 2	23
Figur 18 Materiale brukt i de siste 6 månedene, del 3	24
Figur 19 Bruk av forskjellige arenaer for utforskning i barnehagen: hyppighet og type	25
Figur 20 Tid til å prioritere forskjellige utforskende aktiviteter	26
Figur 21 Hyppighet av eksperimenter i barnehagen	26
Figur 22 Hvor lang tid brukes på forberedelser	27
Figur 23 Bruk av dokumentasjon i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet	27
Figur 24 Rangering av hyppighet av elementer som samspill med barn er prege	28
Figur 25 Rollen i møte med barn	30
Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?	31
Figur 27 De siste 6 månedene: Hvor ofte har du deltatt i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet...32	32
Figur 28 Pandemiens påvirkning på personalets kollektiv refleksjon	33
Figur 29 Var dette annerledes før pandemien?	33
Figur 30 Var dette annerledes før pandemien?	34

Sammendrag

MÅL

Hovedmålet med studien er å bidra med ny kunnskap om arbeidsformer og aktiviteter i barnehagen. Studien gir en nasjonal oversikt over hvilke arbeidsmåter barnehagepersonalet rapporterer at de bruker, og hvilket innhold og hvilke aktiviteter de engasjerer barna i. Studien gir dermed kunnskap om innholdet som gjøres tilgjengelig i det daglige arbeidet i barnehagene i Norge. Et viktig mål med studien var å finne ut hva som utløser arbeidsformen *felles utforskning*, hvilken rolle læreren inntar, og i hvilke aktiviteter en slik arbeidsform utspiller seg. Det var også et mål å kunne fange opp aspekter ved barnehagens innhold og arbeidsmåter som kunne gi en innsikt i barnehagen som arena for danning, lek, læring og utforskning. Det var også et mål med studien å finne ut noe om pandemiens effekter på barnehagens innhold og arbeidsmåter.

BAKGRUNN

Studien er et svar på tidligere forskning som slår fast at barnehagekvaliteten i norske barnehager ikke er så god som forskere og myndigheter forventet. Bakgrunnen for å rette oppmerksomheten spesielt inn mot *felles utforskning* som en arbeidsform er at denne arbeidsformen er et ideal i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver, og er dermed en sterk indikator på høy prosesskvalitet, men vi vet lite om hvordan barnehagepersonalet arbeider med dette idealet.

MATERIALE OG METODE

Materialet består av data fra en nasjonal undersøkelse som ble sendt ut til alle barnehager i Norge i 2022, gjennom SurveyXact. Det var 2200 som deltok i undersøkelsen, hvorav 1351 har gjennomført den i sin helhet. Oppsettet av surveyen ble validert gjennom en systematisk prosess i samarbeid mellom flere forskere og en referansegruppe fra ulike brukergrupper og med ulike kompetanser.

RESULTATER

En kort oversikt over resultatene er presentert i denne rapporten. Resultatene presenteres etter følgende tema: deltakerprofil, barnehageprofil, utforskende aktiviteter, lærerens rolle og pandemien.

HOVEDFUNN

Deltakerprofil: De fleste av deltakerne er pedagogiske ledere og styrere i barnehager. En overvekt av de pedagogiske lederne har arbeidet i barnehagen mellom 3 og 10 år, og majoriteten av styrerne har arbeidet i mer enn 10 år.

Barnehageprofil: Basert på svarene ser det ut til at respondentene kommer fra barnehager i Norge som rapporterer at felles utforskning skjer mest under spontan lek ute i naturområder, og under prosjektarbeid. Kun 12 % rapporterer at de deltar i kollektiv refleksjon ukentlig i barnehagen, og så mange som 17 % rapporterer at de i løpet av de siste 6 månedene aldri har deltatt i kollektiv refleksjon på bakgrunn av systematisk observasjon eller dokumentasjon. De fleste rapporterer at de har deltatt i systematisk kvalitetsarbeid 2 eller 3 ganger i løpet av 6 måneder.

Utforskende aktiviteter: Personalet i barnehagene rapporterer at utforskende aktiviteter skjer mest i barns spontane lek (84 %), dernest ute i naturen (64 %) og i prosjektarbeid ledet av barnehageansatte (49 %), men det skjer minst felles utforskning innenfor estetiske fagområder som drama og musikk. Mens mange rapporterer at de bruker materialer og gjenstander fra og i naturen, er det få som rapporterer at de utforsker ved hjelp av digitale verktøy og faglitteratur for barn. 'Vann' er det materialet som flest rapporterer brukt i felles utforskning.

Lærerens rolle: Resultatene viser at barnehageansatte bruker tid og krefter på å forberede seg til utforskende aktiviteter med barna, og at de fleste velger å følge barnas initiativ i disse utforskningene.

Pandemien: Halvparten av alle respondentene svarer at pandemien ikke påvirket barnehagens kollektive refleksjon nevneverdig.

Executive Summary

GOAL

The main objective of the study is to contribute new knowledge and insight into which working methods and activities are given attention in kindergarten. The study provides a national overview of kindergarten staff's self-report about the working methods they are using and the content and activities in which they engage the children. The study thus provides knowledge about the available content of the daily work of kindergartens in Norway. The main focus is on what triggers joint exploration, the role of the teacher and the activities in which this form of work unfolds. This study also provides insight into kindergarten as an arena for formative development, play, learning and exploration.

BACKGROUND

The study is a response to previous research that states that the quality of kindergarten in Norwegian kindergartens is not as good as researchers and authorities expected. The reason for focusing particular attention on joint exploration as a form of work is that this form of work is an ideal in the Framework Plan for Kindergarten Content and Tasks and is thus a strong indicator of high process quality. However, we know little about how kindergarten staff work with this ideal.

MATERIAL AND METHOD

The material consists of data from a national survey collected through SurveyXact, which was sent out to all kindergartens in Norway in 2022. There were 2200 participants in the survey, of which 1351 have completed it in its entirety. The design of the survey was validated through a systematic process in a collaboration between different researchers and a reference group from different user groups and with different competencies.

RESULTS

A brief overview of the results is presented in this report. The results are presented according to the following themes: Participant profile, Kindergarten profile, Exploratory activities, The role of the teacher and the pandemic.

MAIN FINDINGS

Participant profile: Most of the participants are educational managers and principals in kindergartens who have worked in the kindergarten between 3 and 10 years, and most of the directors show work for more than 10 years. **Kindergarten profile:** Based on the answers, it seems that the respondents come from kindergartens in Norway that prioritize exploratory interactions that happen mostly during spontaneous play in natural areas such as outdoors, and during project work.

Exploratory activities: The results of the survey highlighted that kindergarten staff choose to use materials (objects), places and spaces from and in the open air and in nature. For example, the most commonly used material for explorations is water. They link the concept of exploration to more physical places than digital spaces for exploration. Also in terms of time, they spend more time using natural materials and places for exploration with the children.

The teacher's role: The results show that kindergarten staff spend time and effort preparing for exploratory activities with the children, and that most choose to follow the children's initiative in these explorations.

The pandemic: The pandemic played an important role in facilitating play outside and in nature rather than indoors.

Forord

Denne rapporten er skrevet av et forskerteam ved BARNkunne – Senter for barnehageforskning ved Høgskulen på Vestlandet (HVL). Studien har sitt utspring i et av BARNkunnens mål, nemlig om å bidra med ny kunnskap om Vilkår for barns utforskning i barnehagen. Teamet hører til i forskergruppen Barnehagen som (ut)danningsarena (BUDA). Forskergruppen BUDA har siden 2007 forsket på vilkår for barns danning i barnehage og barnehagelærerutdanning. Siden 2018 har forskergruppen også forsket på vilkår for barns utforskning. Gjennom tidligere studier har vi funnet at utforskning er et begrep som kan gi et tydeligere oppdrag for pedagogisk arbeid i barnehagen. Forskerteamet har de siste årene vært involvert i flere kvalitative studier og i teoriutvikling om barns utforskning og om kulturer for utforskende praksiser i barnehagen. Denne rapporten, der vi kartlegger og tallfester selvrapporterte praksiser, bygger på disse studiene. Forskerne er Elin Eriksen Ødegaard, Aihua Hu, Elena Severina, Czarecah Tuppil Oropilla og Åsta Birkeland.

Elin Eriksen Ødegaard; idé, utvikling av spørreskjema, analyse og tekstskriving

Aihua Hu; utvikling av spørreskjema, analyse, tabeller og tekstskriving

Elena Severina; analyse, tabeller og tekstdeler

Czarecah Tuppil Oropilla; logistikk og organisering i siste fase, analyse, figurer, tabeller og tekstdeler

Åsta Birkeland; utvikling av spørreskjema, logistikk i første fase, utsending og siste gjennomgang

Studien er finansiert av Forskningsrådet gjennom bevilgning til BARNkunne – Senter for barnehagen (prosjekt: KINDERGARTEN KNOWLEDGE - Centre for Systemic Research on Diversity and Sustainable Futures, 275575) og av Høgskulen på Vestlandet (HVL) gjennom FoU-midler i stillingene. Vi takker for muligheten til å bidra med ny kunnskap om innhold og arbeidsmåter i den norske barnehagen.

Det er mange som har bidratt til utviklingen og gjennomføringen av denne studien. Takk til referansegruppen, som har bistått i ulike stadier av forskerprosessen for å styrke validitet og reliabilitet av studien; Siri Sollied Madsen, UiT – Norges arktiske universitet. Siri Sollied Madsen har deltatt i prosessene fra starten med å utvikle

spørreskjemaet og har bidratt som fagfellegransker i sluttfasen av prosjektet med verdifulle innspill. Forskergruppen Barnehagen som (ut)danningsarena (BUDA), med blant andre Johanna Birkeland og Kamal Prasad Acharya, bidro i starten med å utvikle spørreskjemaet. Forskergruppen BUDA har dessuten, i ulike stadier av prosessen, gitt innspill og respons i prosessen. Vi takker også barnehagelærerne Remi Kaldhussæter og Andreas Strømme Solberg, som testet ut spørreskjemaet og kom med innspill for revidering av spørreskjemaet før utsending.

Takk til alle organisasjoner som bidro til å dele informasjon om spørreundersøkelsen, og sist, men ikke minst en spesiell takk til alle barnehageansatte som har gitt av sin tid og sitt engasjement for å svare på denne omfattende undersøkelsen. Vi vet at dette ble gjort i en ellers travel hverdag, men dere som tok dere tid, har bidratt til at vi nå vet mer om arbeidsmåtene i barnehagen, slik personalet selv opplever det.

Struktur for rapporten

I rapporten vil vi først gi en kort bakgrunn for hvorfor vi studerer arbeidsformene i barnehagen. I kapittel 2 gir vi en kort redegjørelse for datagrunnlaget for analysene. Vi presenterer resultatene i kapittel 3 i fem deler/underkapitler. Først presenterer vi hva som utløser utforskende samspill i barnehagen, og deretter i hvilke aktiviteter barnehageansatte mener utforskning skjer. Videre presenterer vi hvilken rolle barnehageansatte inntar i utforskende aktiviteter, og til slutt resultater om covid-19-pandemiens innvirkning på arbeidsmåtene i barnehagen. Kapittel 4 inneholder en sammenfattende drøfting på tvers av resultatene og ser på mulige læringspunkter fra studien. Vi gir anbefalinger til barnehageansatte, barnehageeiere, barnehagelærerutdanninger og til videre barnehageforskning i slutten av rapporten.

Introduksjon

Denne rapporten viser til en norsk nasjonal studie om barnehagens innhold og arbeidsmåter, gjennomført i 2022. Studien er en respons på tidligere forskning som slår fast at barnehagekvaliteten i norske barnehager ikke er så god som forskere og myndigheter forventet (for eksempel Alvestad et. al, 2019; Birkeland, et al., 2020; Bjørnstad & Os, 2018), og ikke minst på kunnskap som svært mange enes om, nemlig at barn har rett til en barnehagehverdag som er basert på kunnskap om hvordan barn best utvikler seg, trives og deltar. Det er alminnelig enighet i Norge og i Den europeiske union om at barnehagen skal være både en barndomsarena, der det som skjer i disse årene, har en egenverdi, og en arena for lek, læring og danning. Det innebærer at barnehager skal tilby en trygg og omsorgsfull pedagogikk, men samtidig en berikende hverdag i institusjonen med gode muligheter til deltakelse og medvirkning (UDIR, 2017; CEU, 2019). Det er dermed en allmenn enighet om at barnehagen skal ses som en arena for danning (Kunnskapsdepartementet, 2021), noe som innebærer at barn i barnehagen skal få mulighet til å skape mening, søke kunnskap, få varierte erfaringer, kunne stille spørsmål og yte motstand på egne og andres vegne (Ødegaard, 2012). Hvordan barnehagen arbeider med danning i barnehagen, legger grunnlaget for hvordan barn skaper mening i livet sitt, hvordan de søker ny kunnskap, og hvordan de tenker og handler, egenskaper som er aktuelle for å kunne handle på informert grunnlag når vi skaper bærekraftige fremtider (The International Commission on the Futures of Education, 2021).

Å skulle berike barns hverdag slik at barna får gode vilkår for dannelsingsprosesser, vil innebære at barnehager har gode vilkår for å ivareta at alle barn får mulighet til å møte et bredt spekter av aktiviteter, både kulturelt, sosialt og fysisk. Det innebærer også at vi trenger en dypere forståelse av hva personalet gjør i barnehagen når de skal skape disse vilkårene. Et nasjonalt utvalg om barnehagelærerrollen slo fast at vi trenger mer og bredere forskning på det pedagogiske arbeidet i barnehagen (Børhaug et al., 2018). Vi trenger mer forskning på hvordan arbeidet i barnehagen gis innhold, for eksempel hvordan de arbeider med fagområdene, i det som kalles den helhetlige pedagogikken.

Denne studien bidrar med ny kunnskap om hva barnehagepersonalet rapporterer at de gjør i barnehagen. Studien gir et innblikk i arbeidsmåtene, med et spesifikt fokus på hva det er som utløser en felles utforskning, og i hvilke aktiviteter en slik arbeidsform utspiller seg.

Resultatene av denne studien gir et bredere grunnlag for å drøfte prosess-, innholds-, struktur- og relasjonskvalitet i barnehagen.

Hovedmålet med studien er å bidra med ny kunnskap om arbeidsformer og aktiviteter i barnehagen. Studien gir en nasjonal oversikt over hvilke arbeidsmåter barnehagepersonalet rapporterer at de bruker, og hvilket innhold og hvilke aktiviteter de engasjerer barna i. Studien gir dermed kunnskap om innholdet som gjøres tilgjengelig i det daglige arbeidet i barnehagene i Norge. Et viktig mål med studien var å finne ut hva som utløser arbeidsformen felles utforskning, hvilken rolle læreren inntar, og i hvilke aktiviteter en slik arbeidsform utspiller seg. Det var også et mål å kunne fange opp aspekter ved barnehagens innhold og arbeidsmåter som kunne gi en innsikt i barnehagen som arena for danning, lek, læring og utforskning. Det var også et mål med studien å finne ut noe om pandemiens effekter på barnehagens innhold og arbeidsmåter. Det er pågående debatter i barnehage-sektoren om hvilken betydning utdanning har for kvaliteten i arbeidet med barna. Denne studien går bredt ut til alle ansattgrupper og gir dermed muligheter til å antyde noen resultater om hvorvidt utdanning har betydning for hvordan de arbeider med barnehagens innhold.

Vi var spesielt interessert i å finne ut i hvilken grad personalet arbeider med felles utforskende arbeidsformer, og med hvilket innhold (for eksempel fagområder). Dette fordi utforskning er et ord som gjentatte ganger brukes i den norske rammeplanen for å beskrive at barn har et iboende driv til å forstå og navigere i den verdenen de lever i (utforskertrang), og for å beskrive arbeidsformer og aktiviteter, om hvordan arbeide med barnehagens innhold for eksempel i fagområdene. Samtalene i det norske barnehagefeltet, som i flere land, har for det meste handlet om lek og læring (Hu & Ødegaard, 2019). Ved å rette blikket mot utforskning kan vi trenge inn i praksisen i barnehagen på nye måter, som kan berike kunnskapen om og forståelsen for barnehagens praksis.

Kunnskapen denne studien gir, bidrar til det stadige og pågående arbeidet med kvalitet i barnehagen. I den norske rammeplanen for barnehagen står følgende under kapittelet Barnehagen skal fremme danning: *Gjennom samspill, dialog, lek og **utforskning** skal barnehagen bidra til at barna utvikler kritisk tenkning, etisk vurderingsevne, evne til å yte motstand og handlingskompetanse, slik at de kan bidra til endringer* (UDIR, 2017, s. 21, vår utheving).

Det er aktuelt å vite mer om hvilken forståelse barnehagepersonalet har av mandatet de gis gjennom rammeplanen.

Hensikten var også å belyse om covid-19-pandemien har endret arbeidsformene i barnehagene. Mens tidligere forskning har vist at barnehagene raskt snudde seg rundt og endret organiseringen i barnehagene (Myrvold et al., 2022; Os et al., 2021; Pramling et al., 2020), vet vi mindre om pandemien hadde konsekvenser for barnehagepedagogikken, slik barnehageansatte selv ser det.

Med denne rapporten ønsker vi å bidra med kunnskap om hvordan de ansatte i barnehagen arbeider med barn, om hva de verdsetter, og om hvilket innhold som får mer eller mindre oppmerksomhet. Et spesielt fokus er rettet mot felles utforskning som en arbeidsform.

Bakgrunn og kontekst

Dette kapittelet vil gi en bakgrunn og en begrunnelse for studien, og vi presenterer forskningsspørsmål og hypotese.

Det er i dag global og tverrfaglig enighet om at de første årene av et menneskes liv er avgjørende for alle barn. Det er videre godt dokumentert, gjennom forskning, at barns deltakelse i barnehager av høy kvalitet vil tjene alle barn, og aller mest vil gode barnehager gi positivt utslag for barn med bakgrunn fra mindre privilegerte hjem (Council of the European Union, 2019; United Nations, 2017). Det er allmenn enighet om at gode barnehager tjener familier, nærmiljø, arbeidsliv og samfunn.

Å rette søkelyset mot hva barnehagen tilbyr barna, og hva som kjennetegner aktivitetene i barnehagen, har derfor stor legitimitet. Den norske barnehagen har en historie tilbake til 1837, da det ble etablert barneasyl i flere store norske byer for å kunne gi barn med utsatte levekår beskyttelse, næring og opplæring i håndverk. Først etter at barnehageloven av 1975 trådte i kraft, begynte barnehagetanken å slå rot i Distrikts-Norge. Tidligere arbeidet barnehageansatte i stor grad i små, uformelle gruppeorganisasjoner, mens de i dag inngår i større, formelle organisasjoner. I dag er barnehagen et nasjonalt ansvarsområde som del av utdanningsløpet, men organisert for å ivareta barn i et samfunn som har behov for arbeidskraft fra både fedre og mødre. Flere kilder peker på at den norske barnehagen bygger på en nordisk helhetspedagogisk tradisjon (Birkeland et al., 2020; Børhaug et al., 2018; Karila, 2012; Wagner & Einarsdottir, 2006). To nye komparative studier viser at det er bare små forskjeller mellom de nordiske landene når det gjelder oppfatninger

av hva barnehagekvalitet og vurdering er og bør være. Den felles nordiske tilnærmingen er basert på felles verdier om like muligheter for alle barn og på prinsipper som trivsel, lek og læring (Hu & Ødegaard, 2019; Urban et al., 2022).

Den helhetlige og integrerte pedagogikken innebærer at barnehagelæreren er ansvarlig for å organisere og iverksette en hverdag som skal fremme alle barns trivsel og allsidige utvikling. Dette krever en god balanse mellom omsorg, lek, læring og danning. Det er en stor grad av kompleksitet i den norske barnehagen, da personalet har ansvar for at alle barn skal sikres et godt tilbud. I Norge inkluderes barn med spesielle behov og med ulike språk- og kulturbakgrunner i barnegrupper med aldersblanding. Dette gir anledning til rike erfaringer for barna, men setter høye forventninger til barnehagelæreren og det øvrige personalet.

En ny studie fra prosjektet *Observasjon i barnehagelærernes utdanning og profesjon*, blant 1311 barnehagelærere, styreere og lærere i barnehagelærerutdanningen i Norge, viste at systematisk observasjon i liten grad var brukt som en arbeidsform i barnehagen. Observasjon var forstått og rapportert brukt som en uformell og usystematisk metode (som en dagliglivsobservasjon), og når observasjon ble brukt, fokuserte ikke personalet på innholdet i barns lek, læring eller danning (Birkeland, Baste & Ødegaard, 2019).

Resultater fra prosjektet *Gode barnehager i Norge*, målt etter ECERS-observasjoner, som følger 1200 barn over flere år, viser at det er varierende kvalitet i de norske barnehagene. En studie som ville finne ut hva som kjennetegnet barnehager med god og middels god kvalitet, viste høy kompetanse, profesjonell entusiasme, felles mål og retning for det pedagogiske arbeidet, en helhetlig tilnærming til barns omsorg, lek og læring, en vektlegging av å være ute, naturopplevelser, en klar ledelse av personalgrupper og barnegrupper, strukturering av hverdagen tilpasset barna, en organisering i mindre grupper for aktiviteter og lek, både voksen- og barneinitierte aktiviteter, et personale som samarbeider godt både internt, med foreldrene og med eksterne parter, samt fokus på barns perspektiv, barns medvirkning og trivsel er kjennetegn av barnehager med god og middels god kvalitet. Spesielt interessant for vår studie er at forfatterne peker på at det finnes utviklingspotensial i arbeidet i disse barnehagene, som å sikre inklusjon av alle barn i lek og samspill, bruk av mer åpne spørsmål og vedvarende, utforskende felles samtaler (Alvestad et al., 2019). De barnehagene som regnes som gode, har altså mer å utvikle.

Resultater fra prosjektet *Barnehagen som danningsarena*, målt fra barnehageansattes egne systematiske observasjoner (samme omfattende observasjonsskjema knyttet til innholdet i aktivitetene), N: 798, viste at livet i barnehagen var kjennetegnet av gruppeaktiviteter i smågrupper. Disse oppsto for det meste (80 %) spontant på barnas initiativ. Innholdet besto av kunst- og håndverksaktiviteter, rollelek, konstruksjonslek, lek med leketøy, boklesing, sandkasselek og annet lekeplassmaterieil. De planlagte aktivitetene som personalet observerte, var språkleker, kunst og håndverk og fysisk aktivitet og bevegelse. Noen aktiviteter som ikke ble observert, var aktiviteter knyttet til tema som etiske, sosiale eller filosofiske/religiøse spørsmål. Denne studien viste også at personalet i liten grad nevnte sin egen rolle i observasjonene av aktiviteter med barn (Kallestad & Ødegaard, 2013). Dette er spesielt interessant for vår studie fordi forskning med all tydelighet slår fast at gode interaksjoner og samspill driver utvikling og læring. Et annet kjennetegn på gode barnehager er at de støtter barna i problemløsning, har kunnskap om barnas utvikling, kjenner godt til lov- og rammeverk for barnehager og tilbyr barna varierte aktiviteter (Sylva et al., 2010; Melhuish, 2019).

En annen bakgrunn for studien er at det i flere tiår har foregått en norsk, nordisk og internasjonal samtale om begrepene lek og læring, om hva en barnehagelærer gjør eller er, og om hvorvidt barnehagelæreren underviser eller tilrettelegger for barns egen aktivitet (Hu & Ødegaard, 2019; Magnusson et al., 2019; Pyle & Danniel, 2017; Pyle et al., 2017; Ødegaard, 2012; Ødegaard, 2021). For å kunne forstå betydningen av vår studie må vi legge til et begrep som kan bygge bro mellom forståelsen av begrepene lek og læring, nemlig utforskning. I en barnehagepedagogisk sammenheng vil det handle om kultur for utforskning; om det inngår i dagliglivets spontane så vel som planlagte aktiviteter, det noen velger å kalle undervisning eller lekresponsiv didaktikk (Magnusson et al., 2019).

Det er flere grunner til at vi trenger å vite mer om hvordan barnehageansatte rapporterer at de arbeider, og hva de vektlegger og synes er viktig. For det første består personalgruppene i barnehagen av både ufaglærte og fagarbeidere samt av barnehagelærere. Barnehagelæreren har en sentral rolle i å skulle sikre kvalitet i det pedagogiske arbeidet, noe som innebærer å skulle organisere barnegrupper og personalgrupper. Det er vanlig at personalgrupper også inkluderer spesialpedagogisk kunnskap og kunnskap knyttet til barnas morsmål (UDIR, 2017). Barnehagepersonalet arbeider i et krysspress mellom her-og-nå, forventninger fra barna, foreldre og kolleger,

samtidig som samfunn og myndigheter forventer høy kvalitet i arbeidet.

For det andre kommer den nye barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, med mål om bedre forebygging og tidlig innsats (Barne- og likestillingsdepartementet, 2022). Nå skaper oppvekstreformen nye behov for endringer i den faglige kompetansen i personalgruppene. Flere ulike profesjonsgrupper skal arbeide tettere og bedre sammen. Grunnpilarene i reformen er et mer helhetlig tjenestetilbud; samarbeid på tvers av sektorer; kommunal styring og samarbeid på tvers av kommuner. Det blir derfor nå lagt et nytt lag til kompleksiteten som ligger i tverrprofesjonelt arbeid. En dypere innsikt i det som kjennetegner barnehagens innhold i aktiviteter og arbeidsformer i dag, vil bidra til et kunnskapsgrunnlag om den norske barnehagens innhold og arbeidsformer.

Fokus, hypotese og problemstillinger for studien

Vi ønsker å vite mer om detaljene i hvordan de ansatte i barnehagen arbeider med barn, om hva de verdsetter, og hvilket innhold som får oppmerksomhet. Samarbeidende utforskning eksisterer som et ideal i barnehagepedagogikk. Dette kan vi se gjennom nærlesning av historisk dokumenter (Eikset & Ødegaard, 2020), så vel som i Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (UDIR, 2017), og derfor kan vi anta at det også kommer til syne i dagens praksis. Men når finnes det, hva utløser det, i hvilke aktiviteter skjer det, og hvilke aktiviteter er fraværende i selvrapporteringen? Det vet vi ikke så mye om. Dessuten viser forskning, som vi nevner ovenfor, at det finnes et utviklingspotensial i norske barnehager, og mange forskere peker på forbindelser mellom høy kvalitet og personalets engasjement i samspill og problemløsning med barn.

På bakgrunn av tidligere forskning har vi følgende hovedhypotese, fremsatt som påstand: *Det å vise engasjement for et felles innhold, det å delta i utforskende samtaler, samtaler som kjennetegnes av åpne spørsmål, eller handlinger som ansporer til variert samhandling og innhold, en pedagogikk som både støtter barns interesse og på samme tid kan utfordre og utvide, er ikke dominerende i den norske barnehagen.*

På denne bakgrunn har vi formulert følgende forsknings-spørsmål:

- Hva kjennetegner de pedagogiske aktivitetene i norske barnehager?
- Hva kjennetegner arbeidsformene?

- Hvilke aktiviteter tilbyr barnehagen barna?
- Hvilken rolle har personalet i barns aktiviteter?
- Hva er status for den utforskende praksisen i barnehagen?
- Hva har endret seg med pandemien?

Felles utforskning – en sentral arbeidsform i en helhetlig pedagogikk

Et premiss for denne studien er at felles utforskning er en arbeidsform som vil kunne støtte og utfordre barns utvikling på en måte som fremmer trivsel, deltakelse samt økte muligheter for bevegelse, lek og læring. Slike muligheter har gode vilkår i utforskende kulturer (Ødegaard, 2021). Like viktig er det å se at en felles utforskning alltid vil ha et innhold: Det vi utforsker, verdsetter vi. Likevel er ikke utforskning, per definisjon, bare positivt. Drivet til utforskning fører pedagogen lett inn i dilemmaer om hvorvidt man skal støtte barns initiativ til utforskning eller sette grenser for utforskningen. Utforskning kan også ha skadelige følger. Men først og fremst har ordet en positiv klang når det handler om felles utforskning i barnehagen.

Utforskning er en medfødt motivasjon for overlevelse som vi kan se allerede i spedbarnets søken etter mat. Vi kan si at utforskning er menneskenes måte å navigere i verden på. Vi undersøker ved å bruke sansene og vil stadig kunne kople flere sider sammen i felles synergier, slik som kognitive, motoriske og sosioemosjonelle (Stodden et al., 2022; Hedegaard & Ødegaard, 2020). Noen forskere gjør et skille mellom utforskende og lekende modus ved å påpeke at når du ikke vet, når du er usikker, og/eller når du er ny i verden, som når du befinner deg i nye landskaper og situasjoner, da er du i en utforskende modus. En slik modus kan vare bare et lite øyeblikk eller over lang tid. En lekende modus kan inntre i etterkant av en utforskende modus, og vi skifter gjerne raskt mellom en utforskende og lekende modus når vi er i et miljø som utfordrer og utvider barns verden (Hutt & Bhavnahvi, 1972). En lekende modus kjennetegnes av at vi har kontroll på det ukjente, vi forstår nok til å kunne leke; le, tøyse, bygge, rive og fantasere. En felles utforskende modus inntrer når to eller flere personer er sammen om å undersøke noe, finne ut av, finne frem eller finne på.

Felles utforskning som arbeidsform i barnehagen kan gjenkjennes som en væremåte og en profesjonell arbeidsform med visse kjennetegn. Felles utforskning kan falle helt naturlig som en indremotivert drift til å forstå barn

og hva som skal til for å støtte barn i deres undersøkelser av verden. Felles utforskning kan også trenes gjennom utdanning og veiledning eller som en profesjonell handlingsform man prøver å innta. Et sentralt kjennetegn uansett motiv er at man veksler mellom å være responderende til barns initiativ når det passer, og å utfordre og utvide barns forståelser og handlinger når det er passende. Personalet i barnehagen beveger seg dialogisk mellom å være sensitiv overfor barns initiativ og å støtte og sikre barns rett til deltakelse i eget liv. Vi kan omtale dette som å ta et generasjonsansvar. Ved å lede an slik at barna kan oppdage og lære nye ferdigheter, forstå og utvide kunnskapen sin, strekke seg og våge å nærme seg noe de er redd for. Ved å gå sammen med dem i utforskningen av det ukjente utvides barnas erfaringer. Rike erfaringer vil gi næring til fantasi og forestillingsevne (imajinasjon), noe som vil inspirere dyp lek (Ødegaard, 2020). Ved å veksle mellom å gi rom for og støtte barns initiativ til utforskning og å invitere til en utvidet verden skapes pedagogisk kultur for utforskning.

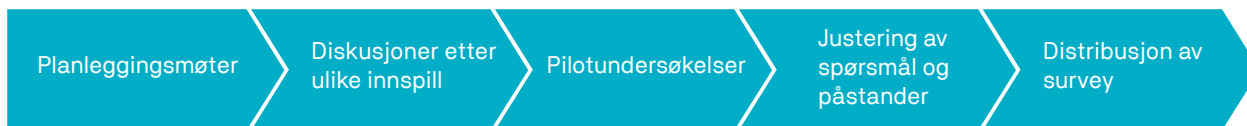
Å sette søkelyset mer spesifikt på felles utforskning kan være en vei videre for å finne en status for utforskende pedagogiske kulturer i barnehagen. Vi har referert til at flere norske store studier viser at de norske barnehagene ennå ikke har den kompetanse, evne, mulighet og de vilkår som bidrar optimalt til alle barns utvikling. Felles utforskning er dermed et relevant begrep for å forstå lek og læring i et noe bredere perspektiv, og kan bidra til en dypere forståelse av og innsikt i vilkårene for barnas erfaringsprosesser i den norske barnehagen.

Metode og gjennomføring

Dette kapitlet presenterer oppbyggingen av undersøkelsen, utvelgsstrategier og dataanalyse. Til slutt presenterer kapitlet etiske hensyn og begrensninger.

Prosess for å lage spørreskjema

Som vist i figur 1 gjennomføres det fem steg for å lage spørreskjemaet.

Figur 1 prosess for å lage spørreskjemaet

Teambygging og planlegging

Forskere med ulik vitenskapelig bakgrunn og variert metodekompetanse har utformet surveyen. Det tverrfaglige teamet har likevel felles bakgrunn som barnehageforskere og lærerutdannere i barnehagelærerutdanningen. Etter at teamet ble satt sammen, har teamet hatt jevnlige møter for å planlegge, utforme pilotundersøkelse, justere spørsmål og påstander, distribuere spørreskjema og få data.

Fra brainstorming, via individuelt arbeid, til samarbeid og diskusjoner

Gruppen startet arbeidet med brainstorming for å finne de temaområdene som surveysspørsmålene skulle omhandle. Vi dannet gjennom dette arbeidet et felles utgangspunkt for kunnskapsinteressen. Etter at vi hadde entes om forskningsfokus og problemområdene, fordelte vi ansvaret for å utvikle utkast til spørsmål. Teamet jobbet hele tiden tett sammen, gjennom kritisk respons og innspill til surveyen. De utarbeidede spørsmålene dekker en rekke områder som spenner fra hva barns utforskning handler om, og hvordan barn utforsker, til barnehagelærers rolle i barns utforskning og til hva som gjøres tilgjengelig for barn. Vi valgte både lukkede og åpne svaralternativer. Vi reviderte spørreundersøkelsen og diskuterte med referansegruppen, som består av forskere med kompetanse i både kvantitativ metode, kvalitativ metode og mixed metode og med erfaring fra barnehager, før spørreundersøkelsen ble sendt ut som en testpilot.

Forskere fra forskergruppen BUDA gikk gjennom spørsmålene og ga innspill. To barnehagelærere testet deretter spørreundersøkelsen, og vi fikk en rekke innspill fra dem som vi tok hensyn til i nye revideringer. Teamet gikk gjennom innspillene sammen og ble enige om justeringer i spørsmålstillinger m.m. Innspillene handlet om to ting.

Det ene var klarhet. De pekte for eksempel på at «det var litt for stort gap mellom ofte og sjeldent», og foreslo at det kanskje kan være plass til «noen ganger», at «det er litt mer enn sjeldent». Det andre handlet om relevans, for eksempel «En tilleggskommentar er kanskje at den i liten grad åpner for materiell som brukes i friluftsbarnehager, og det er i naturen jeg opplever størst potensial for utforskning, fordi det ikke finnes mye definert materiale». Innspillene var interessante og forbedret surveyen. Etter justering sendte vi surveyen igjen til de to testdeltakerne for å sikre at surveyen var klar til å sendes ut.

Populasjon og utvalgsstrategier

Alle ansatte som jobber direkte med barn i barnehage, er vår populasjon. Ifølge statistikk fra Statistisk sentralbyrå (2023) var det i alt 95 685 ansatte i 2022. Dette tallet kan være en parameter for oss siden vår populasjon er dem som jobber direkte med barn.

Utvalg strategier

Sannsynlighetsutvalg ble ikke brukt til å rekruttere utvalget. Det var ulike grunner til det. Hovedgrunnen var at vi ikke hadde kontaktinformasjon til de enkelte ansatte. Frivillig svarprøvetaking (Voluntary response sampling) ble brukt. Via en kollega fikk vi tilgang til en liste over e-postadresser til barnehager i hele landet. Denne ble brukt til å sende ut surveyen til alle norske barnehager. Vi ba lederen i barnehagene om å videresende til alle ansatte som jobber med barn i barnehagen. Spørreundersøkelsen ble sendt til 5662 barnehager (etter en liste mottatt fra UDIR). Vi fikk 464 tilbakemeldinger om ukjent adresse (nedlagt). Spørreskjemaet ble sendt ut under pandemien, og mange (ca. 50) ga direkte tilbakemelding om at de ikke kunne prioritere dette arbeidet.

I tillegg ble snøballsampling brukt. Alle medlemmer av prosjektet tok kontakt med sitt nettverk og sendte surveyen til dem og ba dem om å videresende til aktuelle respondenter. Vi fikk informasjon om at noen ledere var usikre på om barnehageeier ville tillate at ansatte svarte på surveyen. Dette indikerer at lederen fungerte som portvakt, og at noen ansatte ikke fikk anledning til å svare på surveyen. Det var 2200 som deltok i undersøkelsen, hvorav 1351 gjennomførte den i sin helhet. Resultater som presenteres videre, tar utgangspunkt i dem som gjennomførte undersøkelsen.

Dataanalyse

Vi brukte verktøytilbudet av SurveyXact for å analysere dataene med deskriptiv statistikk med frekvens og prosent. I tillegg brukte vi WordCloud for å vise frekvens av kvalitative data som svar fra tredje underspørsmål i spørsmål 13. Vi brukte også Excels Countif for å vise prosent av de ulike svarene på to kvalitative spørsmål, 17 og 19. Da vi kvantifiserte kvalitative data, ga vi kode til ulike kategorier før vi brukte andre analyseprogram.

Det ble enighet om å analysere de kvalitative dataene med utgangspunkt i tema.

Etiske hensyn

SurveyXact samler ikke inn IP-adresser og har en funksjon for å anonymisere deltakerne. Spørreskjemaet inneholder ingen personopplysninger, og besvarelsene er anonyme og kan ikke knyttes til enkeltpersoner eller til den enkelte barnehage. I begynnelsen av spørreskjemaet ga vi informasjon om prosjektet, frivillighet til å delta og frihet til å trekke seg underveis. De som har deltatt, skal få tilbakeført resultatene. Denne rapporten skal sendes til alle barnehagene i Norge digitalt ved å bruke kontaklinformasjonslisten vi har. Det betyr at alle barnehager, også de som ikke deltok, uavhengig av årsak, vil kunne få tilgang til resultatene. Vi er klar over at barnehager hadde en arbeidskrevende situasjon før, under og etter pandemien, der mange prioriterte vekk henvendelser fra forskere. At vi likevel sender resultatene til alle, skyldes 1) at det ses som en gest til barnehagene for å dele deres kunnskap med oss, og 2) at vi ønsker å gi noe tilbake til dem som har svart. Vi har ikke personopplysningene til dem som har svart, og kan derfor ikke kun sende til disse. Å sende til alle barnehagene er den eneste måten å kunne nå dem som svarte. Videre tenker vi at også de som ikke har svart, vil kunne finne rapporten interessant.

Begrensninger

Utvalgsstrategien var ikke et sannsynlighetsutvalg, og det reduserer eksternt validitet. I tillegg er det et prosjekt som undersøker tema som ikke er vel undersøkt. Det er en selvrapporteringssurvey. All selvrapportering i spørreskjema innebærer noen ulemper. Ifølge Demetriou et al. (2015) er det to skjevheter som påvirker reliabilitet og validitet. En er «social desirability bias», hvor respondenter svarer på en sosialt akseptabel måte. Den andre er «response bias», som er individets tendens til å svare på en bestemt måte uavhengig av spørsmålet. I tillegg vil det alltid spille en rolle hvordan respondentene forstår spørsmålene, og om de oppfatter dem som tydelige. Vi forsøkte å forbygge og redusere skjevhet ved å teste surveyen gjennom en pilot og ved å stille samme spørsmål flere ganger, men med ulike formuleringer.

Presentasjon og analyse av data

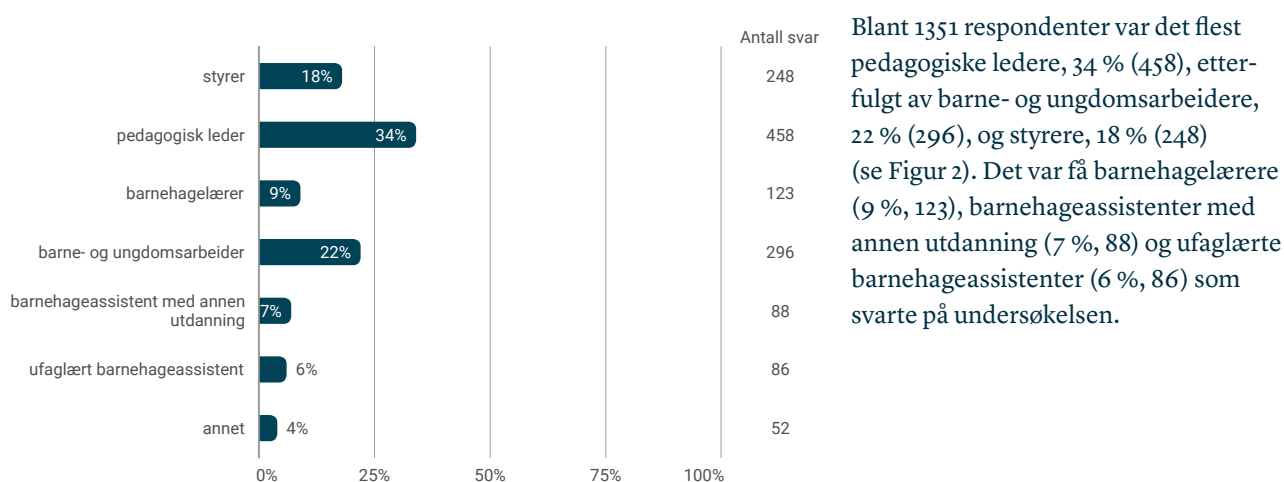
Resultatene presenteres etter følgende tematikk: **deltakerprofil, barnehageprofil, utforskende aktiviteter, lærerens rolle og pandemien**. Spørsmålene som kan kobles til flere av tematikkene, blir presentert mest utfyllende i den første av de aktuelle tematikkene og utvides i de etterfølgende tematikkene. Det var 2200 som deltok i undersøkelsen, hvorav 1351 gjennomførte den i sin helhet. Resultater som presenteres videre, tar utgangspunkt i dem som gjennomførte undersøkelsen.

Deltakerprofil

Informasjon om deltakerprofil kommer ut fra følgende spørsmål:

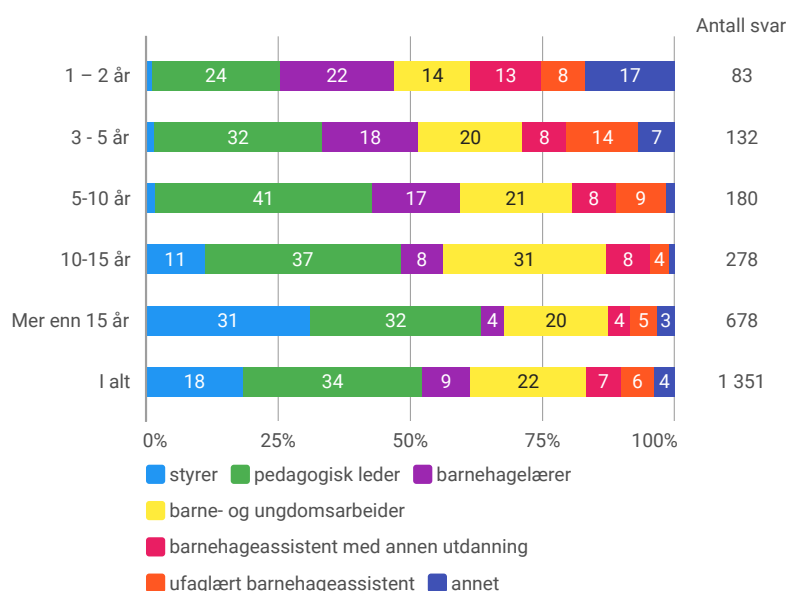
1. Hva er din rolle i barnehagen?
2. Arbeider du i hovedsak med?
3. Hva er din alder?
4. Hvor mange år har du arbeidet i barnehage?

1. Hva er din rolle i barnehagen?

Blant 1351 respondenter var det flest pedagogiske ledere, 34 % (458), etterfulgt av barne- og ungdomsarbeidere, 22 % (296), og styrere, 18 % (248) (se Figur 2). Det var få barnehagelærere (9 %, 123), barnehageassistenter med annen utdanning (7 %, 88) og ufaglærte barnehageassistenter (6 %, 86) som svarte på undersøkelsen.

Figur 2 Rolle i barnehagen

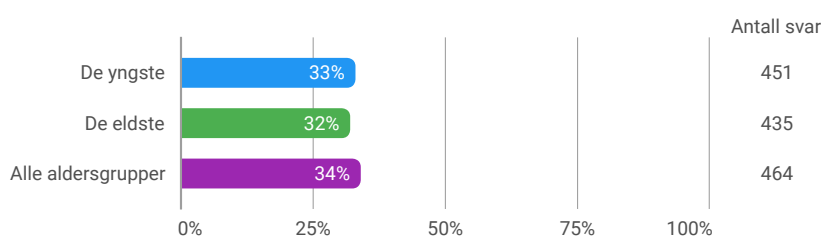

Fra Figur 3 ser vi at alle styrerne har jobbet mer enn 10 år i barnehagen. De fleste av de ufaglærte barnehageassistentene (34 av 86) har jobbet i barnehagen mellom 3 og 10 år.

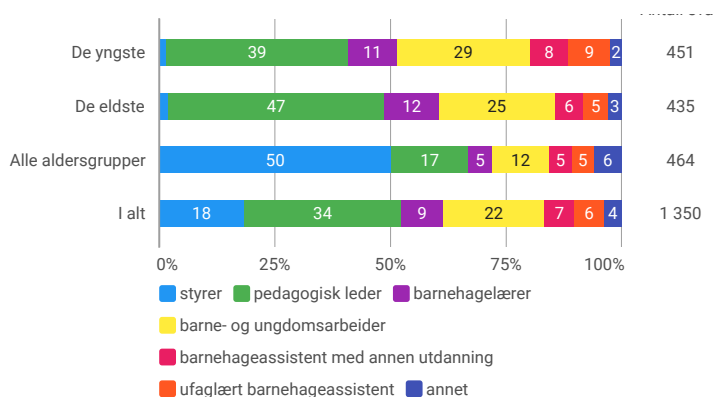
Av alle respondentene er det 4 % (52) som identifiserte seg selv til å ha «Annen» rolle i barnehagen. Sett i forhold til karrieren i barnehagen er det overraskende å se at nesten 4 % (21) av dem har jobbet mer enn 15 år. Denne kategorien kan inkludere praksisstudenter, spesialpedagoger, sosialarbeidere o.l.

Figur 3 Fordeling av rolle man har, i forhold til antall år man har jobbet i barnehagen

2. Arbeider du i hovedsak med?

Figur 4 Fordeling respondenter mellom store og små barn

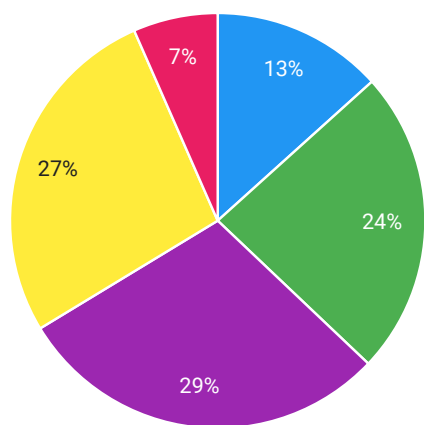

Figur 5 Fordeling av rolle man har i barnehage, i forhold til barns alder som man jobber med

Figur 4 og Figur 5 viser hvordan respondentene er fordelt med hensyn til rolle i barnehagen og hvor lenge de har arbeidet der. En tredjedel av respondentene svarer at de jobber med yngre barn (451), og litt under en tredjedel svarer at de jobber med de eldste (435). Fordelingen av ansatte med forskjellige roller i disse to kategoriene viser at begge har flest av pedagogiske ledere (yngre barn: 39 % (176) / eldre barn: 47 % (204)), etterfulgt av barne- og ungdomsarbeidere (yngre barn: 29 % (131) / eldre barn: 25 % (109)) og barnehagelærere (yngre barn: 11 % (50) / eldre barn: 12 % (52)). En vesentlig forskjell mellom kategoriene er at det er en større andel pedagogiske ledere hos eldre barn, mens hos de yngre barna blir andelen barne- og ungdomsarbeidere, barnehageassistenter med en annen utdanning og ufaglærte barnehageassistenter høyere enn hos de eldre barna.

Omtrent en tredjedel av respondentene (464) svarer at de jobber med begge aldersgrupper. Kategorien inneholder nesten alle styrerne (232). Andelen pedagogiske ledere, barnehageassistenter med en annen utdanning, ufaglærte barnehageassistenter og barnehagelærere i denne gruppen, som til sammen utgjør 148, kan indikere andelen av ansatte som kommer fra barnehager med aldersblandede barnegrupper. Resten i denne kategorien (84) er barne- og ungdomsarbeidere og annet (se Figur 5).

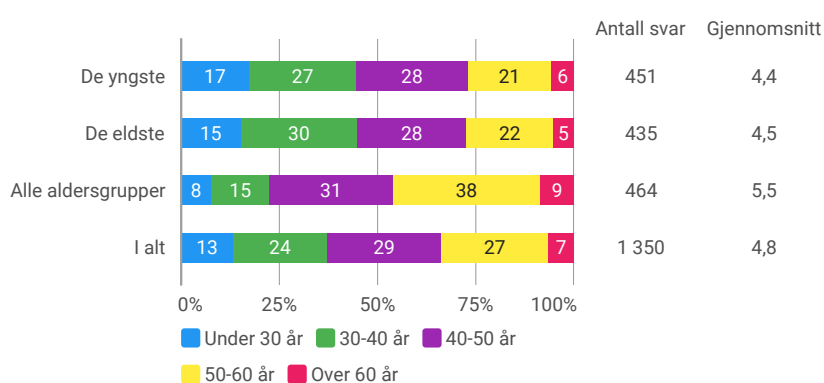
3. Hva er din alder?

■ Under 30 år ■ 30-40 år ■ 40-50 år ■ 50-60 år ■ Over 60 år

Figur 6 Fordeling av respondenter etter alder

Som det kommer frem av Figur 6, er de fleste respondentene mellom 40 og 50 år (29 %). Noen færre er 50-60 år (27 %) og 30-40 år (24 %). Det er ikke så mange som er over 60 år (7 %).

Fordelingen av ansatte i forskjellige aldersgrupper mellom yngre og eldre barn er ganske lik (se Figur 7). Det er litt flere ansatte under 40 år hos de yngre barna. Blant 464 ansatte som jobber med både yngre og eldre barn, er 23 % under 40 år, 31 % er 40-50 år og 38 % er 50-60 år. Dette gjør at gjennomsnittsalderen er høyere i denne kategorien enn i kategoriene for de yngste og de eldste barna.

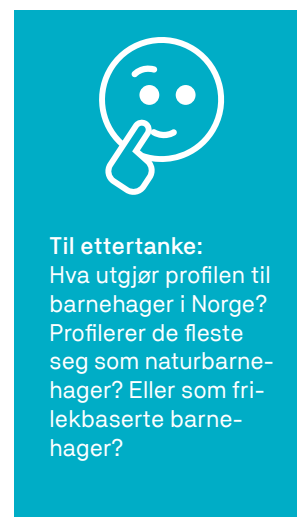
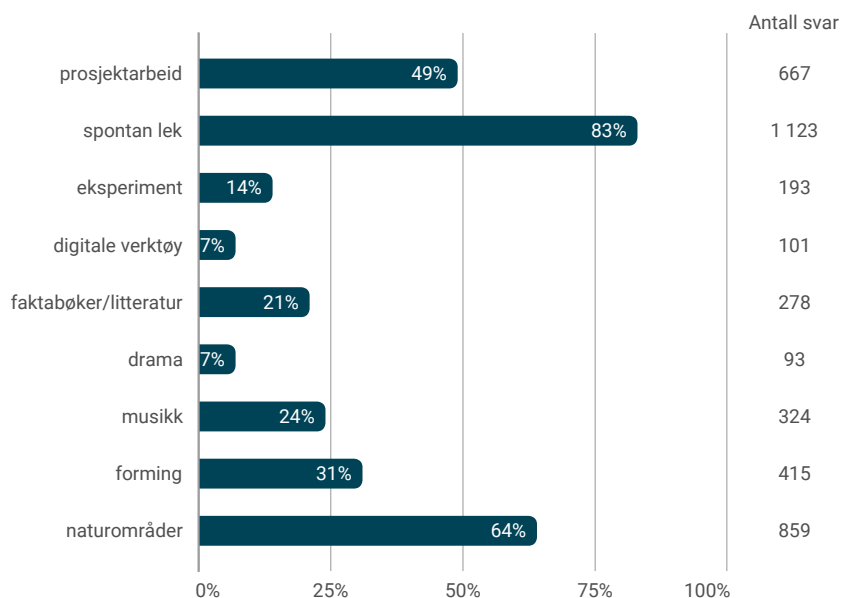
Figur 7 Fordeling av aldersgrupper hos ansatt i forhold til stor- og småbarns-avdelingen

Barnehageprofil

Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

7. Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg de tre mest typiske)
13. Har du/dere eksperimenter i barnehagen?
- Hvor ofte har du/dere eksperimenter i barnehagen?

7. Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg de tre mest typiske)

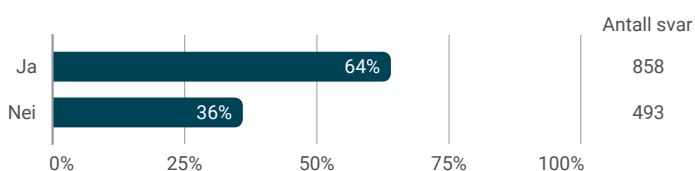

Figur 8 Tre mest typiske arbeid når utforskende samspill oppstår

Figur 8 viser fordeling av mest typisk pedagogisk aktivitet i barnehagen når utforskende samspill oppstår. Respondentene skulle velge tre alternativer som var mest relevante. Resultatene viser at utforskende samspill oppstår mest under spontan lek (21 %), i naturområder (28 %) og under prosjektarbeid (16 %). Blant de pedagogiske aktivitetene som færrest av respondentene opplever

at utforskende samspill oppstår under, er arbeid med faktabøker (7 %), eksperimenter (5 %) og digitale verktøy (2 %). Årsakene til mindre bruk av barndomsutforskende eksperimenter og digitale verktøy er fortsatt ukjent, gitt at det er mange muligheter og tilbud av slike verktøy i Norge.

13. Har du/dere eksperimenter i barnehagen?

Figur 9 Eksperimenter i barnehage

Spørsmål 13, «Har du/dere eksperimenter i barnehagen?», hadde som mål å innhente informasjon om hvorvidt respondentene noen gang har brukt eksperimenter i barnehagen. Ifølge resultatene (Figur 9) er det ca. to tredjedeler (858 respondenter, 64 %) som har

eksperimenter i barnehagen. Dette er overraskende med tanke på at i spørsmål 7 var det bare 5 % som rapporterte at de hadde brukt eksperimenter som pedagogisk verktøy. Disse funnene krever grundigere undersøkelser.

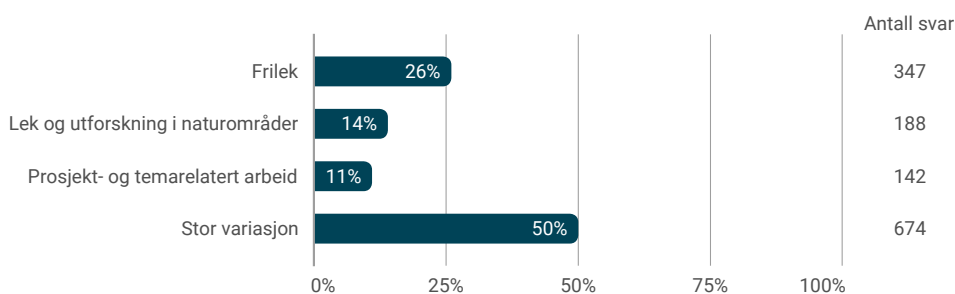
Utforskende aktiviteter

Aktiviteter

Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

5. Av disse 4 aktivitetene, hva preger din barnehage mest?
7. Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg de tre mest typiske)
8. Ta stilling til hvor hyppig du legger til rette for utforskning av
13. Har du/dere eksperimenter i barnehagen?
 - Barnehager er arenaer for mange aktiviteter som er med på å forme små barn. Aktiviteter er da også unngåelig knyttet til utforskning.

5. Av disse 4 aktivitetene, hva preger din barnehage mest?

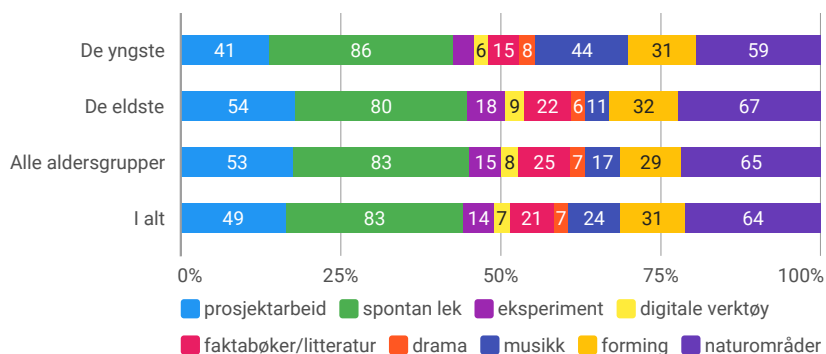

Figur 10 Aktiviteter som preger barnehagen mest

I spørsmål 5 skulle informantene velge om det er frilek, lek og utforskning i naturområder, prosjekt- og tema-relatert arbeid eller stor variasjon som preger barnehagen (se Figur 10). Av de 1351 ansatte i barnehager svarte 50 % at det er stor variasjon i hvilke aktiviteter som gjennom-

føres i barnehagen deres, 26 % fremhever frilek, mens 14 % oppgir at deres barnehage kan være preget av lek og utforskningsaktiviteter i naturen. De resterende 11 % hører til barnehagene hvor prosjekt- og temaaktiviteter brukes mest.

7. Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg de tre mest typiske)

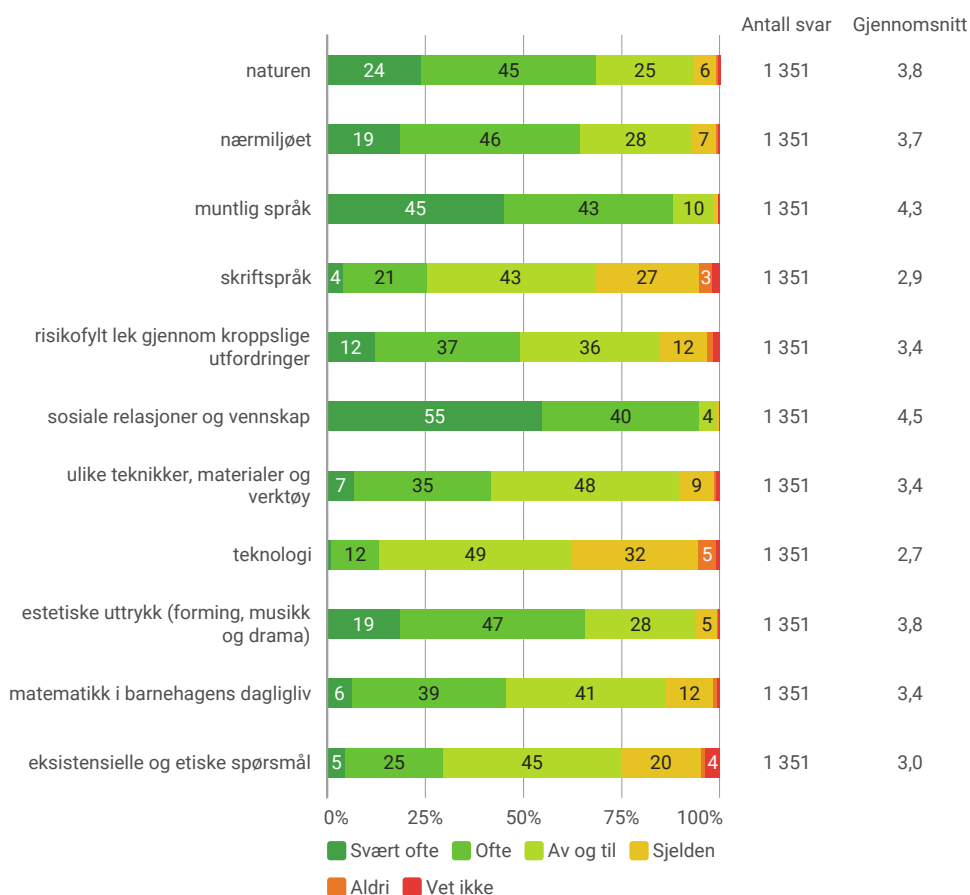
Figur 11 Forskjeller i utforskende samspill avhengig av barnas alder

Spørsmål 7, «Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg de tre mest typiske)», ble delvis diskutert i kapittelet Barnehageprofil. Her vil vi peke ut, med utgangspunkt i Figur 11, at en sammenligning av svarene til barnehagepersonalet som jobber med de yngste barna og de som jobber med de eldre barna,

viser at musikk brukes i større grad med yngre barn, mens prosjektarbeid brukes i noe mindre grad. Spontan lek og drama er litt mer brukt med de yngre barna, mens faktabøker, naturområder og eksperimenter brukes med de eldre barna.

Arbeidsmåter som legger til rette for utforskende aktiviteter og interaksjoner, er nært knyttet til gjenstander, steder og rom som brukes, samt detaljene i relasjonene som er involvert i disse aktivitetene. Disse vil bli diskutert i de påfølgende delene av rapporten.

8. Ta stilling til hvor hyppig du legger til rette for utforskning av

Figur 12 Hyppighet av tilrettelegging for utforskning

Når de blir bedt om å beskrive hvor ofte de legger til rette for utforskning i barnehagene, i tråd med de andre svarene, rapporterer de barnehageansatte at de sjelden bruker teknologi til utforskning (se Figur 12). Det samme gjelder for skriftspråk, som de angivelig også sjelden bruker. Imidlertid rapporterte de fleste av respondentene at de ofte la til rette for utforskning gjennom sosiale relasjoner og vennskap og gjennom muntlig språk. Dette indikerer at deres oppfatning av utforskning er av en sosial karakter.

I tidligere avsnitt om barnehageprofil rapporterte barnehageansatte om bruk av eksperimenter (Spørsmål 13, Figur 9). I forbindelse med dette ble de 858 respondentene som jobber med eksperimenter i barnehagen, også bedt om å skrive «Hva slags eksperiment?» de jobber med i sin barnehage. For å gjennomføre analyse og fremstilling av resultater ble alle svar på dette delspørsmålet analysert som tekst. Ord som hadde tastefeil eller samme betydning, ble gjort om til ett og samme uttrykk. For eksempel vatn ble byttet ut med vann; naturfag ble brukt for både naturfag, naturfaglig eksperiment, naturfaglige eksperimenter og naturfagligeeksperiment. Etter en slik opprydding ble resultatene fremstilt i en ordsky (Figur 13).

Artefakter

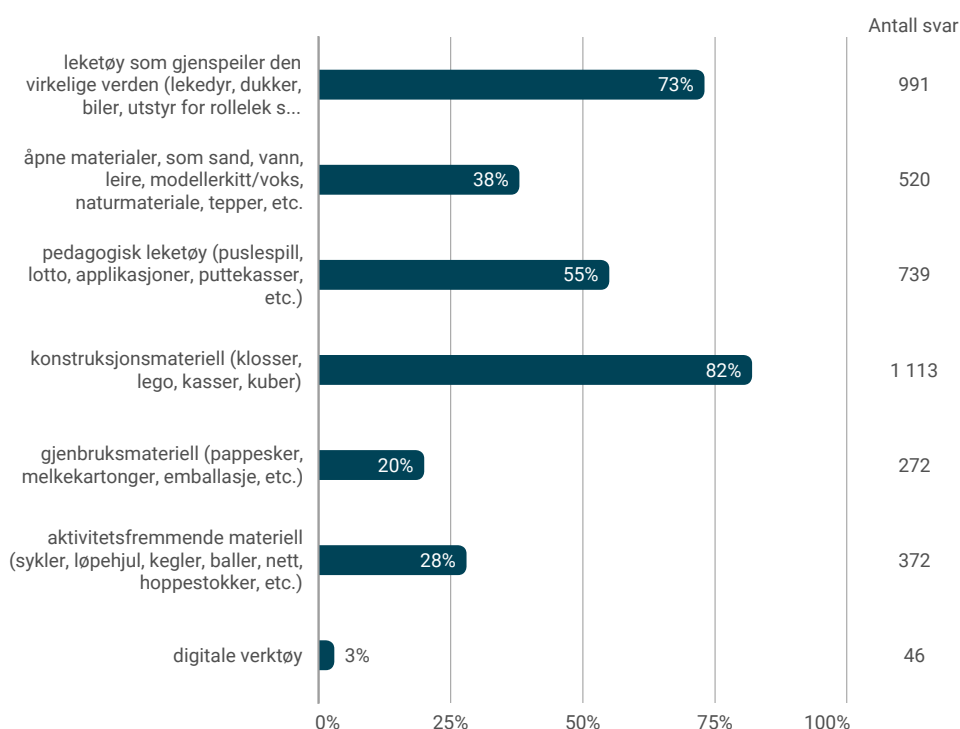
Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

11. I min barnehage prioriterer vi (velg de tre mest relevante)
12. I løpet av de siste 6 månedene: Hvor ofte har følgende utstyr vært i bruk i barnehagen?

Artefakter skaper materielle forhold for utforskende aktiviteter. Respondentene ga et visst innblikk i hvilke gjenstander de bruker mest i barnehagen. Spørsmål 11, «I min barnehage prioriterer vi (velg tre mest relevante)», hadde til hensikt å få informasjon om barnehagens prioritering av forskjellige artefakter. Resultatene (se Figur 14) viser at mest brukt er bygge-

materialer (82 %), leker som reflekterte den virkelige verden (73 %) og pedagogiske leker (55 %). De minst brukte artefaktene var aktivitetsfremmende materiell (28 %), gjenbrukbare materiell (20 %) og digitale leker (2 %). Det er viktig å merke seg at én barnehagelærer/leder kan velge flere valg på ett enkelt spørsmål.

11. I min barnehage prioriterer vi (velg de tre mest relevante)

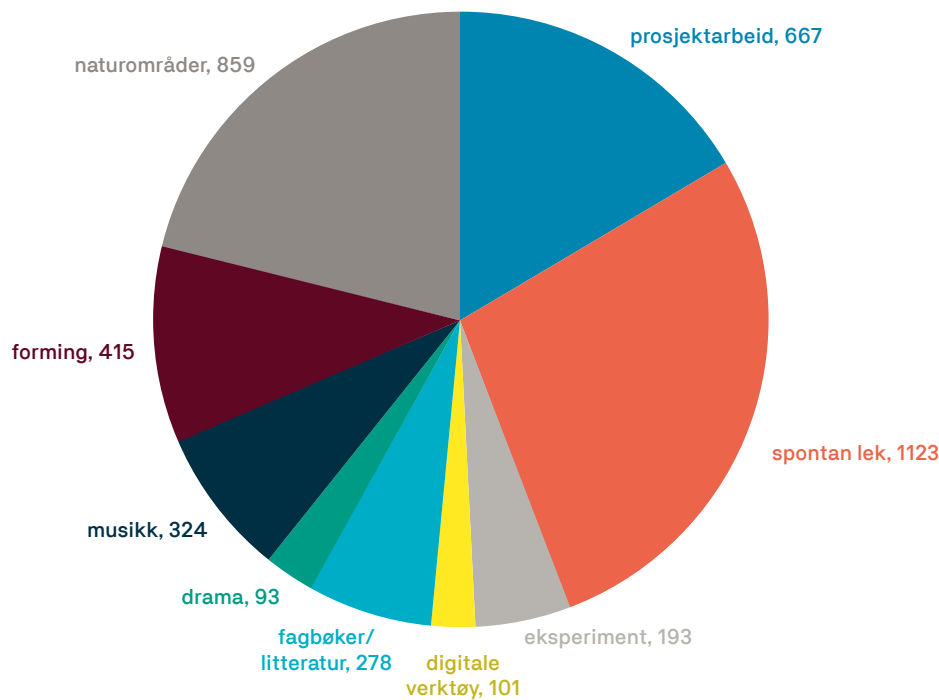
Figur 14 Mest prioritert materiell

Når det gjelder materialene som barnehagelærerne prioriterer i barnehagen, viser undersøkelsen at av alle de seks valgene der de kan velge tre av de mest relevante, er byggematerialer (N = 1113) de mest prioriterte, etterfulgt av leker som representerer den virkelige verden, som leketøydyr, dukker, biler og andre rollespillmaterialer (N = 991) (Figur 14).

Det at kun 2 % nevner at de prioriterer arbeid med og innkjøp av digitale leker, henger godt sammen med at utforskning i liten grad oppstår ved bruk av digitale verktøy. Datamaterialet kan vanskelig forklare sammenhengen. Mangel på tilgang til og kompetanse på kreativ

og utforskende programvare kan være årsak til at personalet rapporterer lite utforskning gjennom digitale verktøy.

Åpne materialer og aktivitetsfremmende materiell skårer middels og lavt i spørsmål 11 (Figur 15). Åpne materialer som for eksempel sand og vann er essensielle materialer for utforskning i naturområder. Slike åpne materialer skårer høyt i spørsmål 7 (Figur 11). Det er mulig at spørsmål 11 ble tolket som prioritering av innkjøp, da innkjøp av sand og vann ikke er så aktuelt, siden naturmaterialer er ressurser som likevel er tilgjengelige for barna i nær-områder.

Figur 15 Kakediagram Utforskende samspill oppstår i vår barnehage gjennom bruk av (velg tre mest typiske)

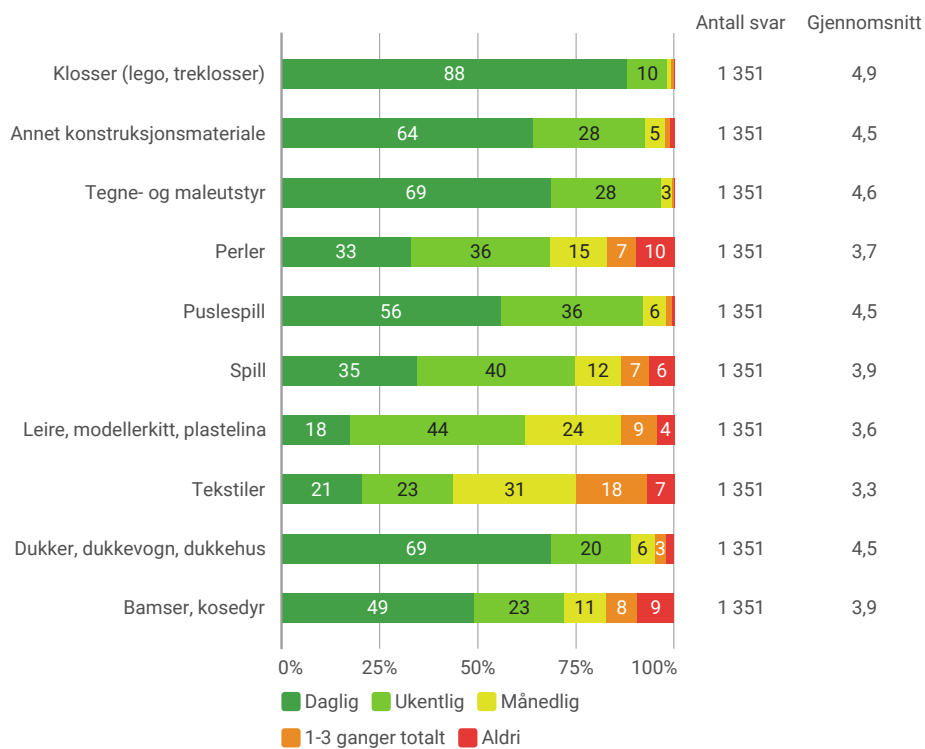
Slik det fremkommer av svar på spørsmål 13 (se Figur 13), er de fleste materialene (vann, snø, is, luft, sand osv.) som brukes til eksperimenter, lett tilgjengelige i naturen og i barnehagens miljø. Eksperimentering med vulkaner og annet som er tydelig forankret i naturfagseksperimenter innen fysikk og kjemi, kan indikere at disse fagdisiplinene har en tydelig undervisningsdidaktikk i barnehagelærerutdanning og støtterressurser og assosieres lett til utforskende pedagogikk.

Spørsmål 12, «I løpet av de siste 6 månedene¹: Hvor ofte har følgende utstyr vært i bruk i barnehagen?», kan brukes for å peke på mulige avvik mellom det som rapporteres å bli brukt mest (Spørsmål 11, Figur 15), og de materiellene som hadde blitt brukt de siste 6 månedene (Spørsmål 12, Figur 16–Figur 18).

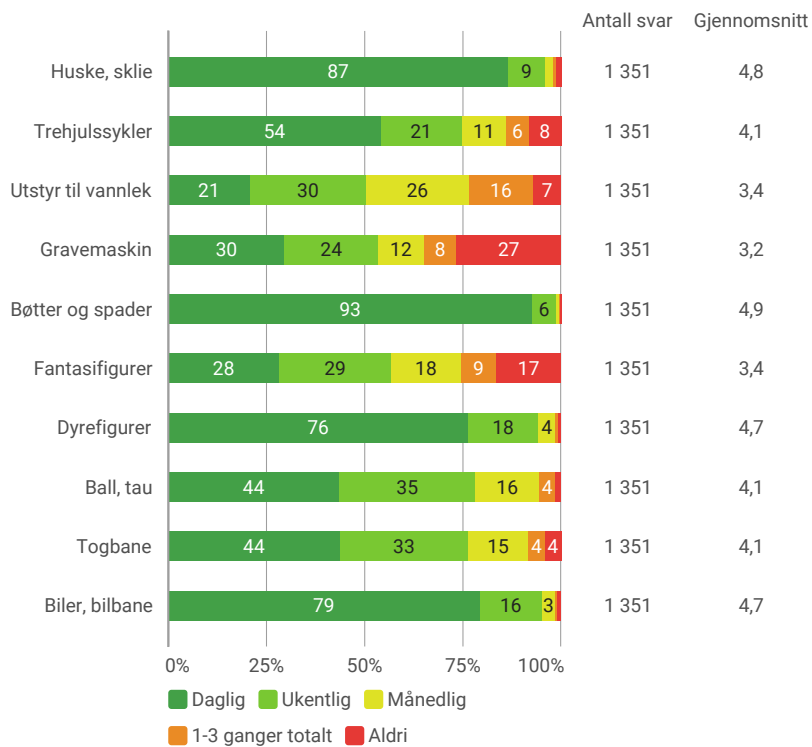
Respondentene svarte at de mest brukte materialene i barnehagen var: bøtter og spader (93 %), klosser som lego og treklosser (88 %), huske, sklie (87 %), billedbøker (82 %), biler og bilbaner (79 %) og dyrefigurer (76 %) (Figur 16–18).

Figureringen viser materialene som respondentene rapporterer å bruke på daglig basis (svar merket med mørkegrønt i Figur 16), og noen av materialene er rapportert som aldri brukt (svar merket med rødt). Blant disse er treplanker, hammer, sager og negler (36 %), forstørrelsesglass (29 %), utstyr til planting og dyrking (28 %), gravemaskin (26 %), fantasifigurer (17 %) og klatrestativ, klatrevegg (14 %) (Figur 16–18).

¹ Det første svaret er fra 18. februar 2022, og de fleste svarene vi mottok, er fra februar til mai 2022. De tre siste er fra september, oktober og desember 2022. De siste 6 månedene refererer derfor til de 6 månedene før respondentene svarte.

Figur 16 Materialer brukt i løpet av de siste 6 månedene, del 1

Figur 17 Materiale brukt i løpet av de siste 6 månedene, del 2

12. I løpet av de siste 6 månedene: Hvor ofte har følgende utstyr vært i bruk i barnehagen?

Figur 18 Materiale brukt i løpet av de siste 6 månedene, del 3

Her er det interessant å merke seg at mange av disse materialene er en naturlig del av artefakter som kunne tas i bruk ved eksperimentering og utforskning innenfor naturfag, fysikk og kjemi, som kom sterkt frem i spørsmål 13 om eksperimentering (Figur 9). Blant de materialene som er mye brukt, er bøtter og spader. Slike materialer

kan være viktige redskap for eksperimentering med vann, sand og flere naturmaterialer.

Det er viktig å bemerke at noen av materialene er årstidsavhengige. Det er derfor naturlig at noen materialer ikke er brukt de siste 6 månedene.

Det er til ettertanke at digitale verktøy er de minst prioriterte av alle valgene, noe som er i samsvar med svarene på spørsmål 7. Det ser ut til at barnehagelærere ikke anser digitale verktøy som aktuelt for å fremme utforskende samhandlinger og aktiviteter i barnehagen. Dette er verdt å merke seg og undersøke mer.

Sted og rom

Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

9. Ta stilling til hvor ofte og på hva slags arenaer det oppstår utforskende samspill i din barnehage

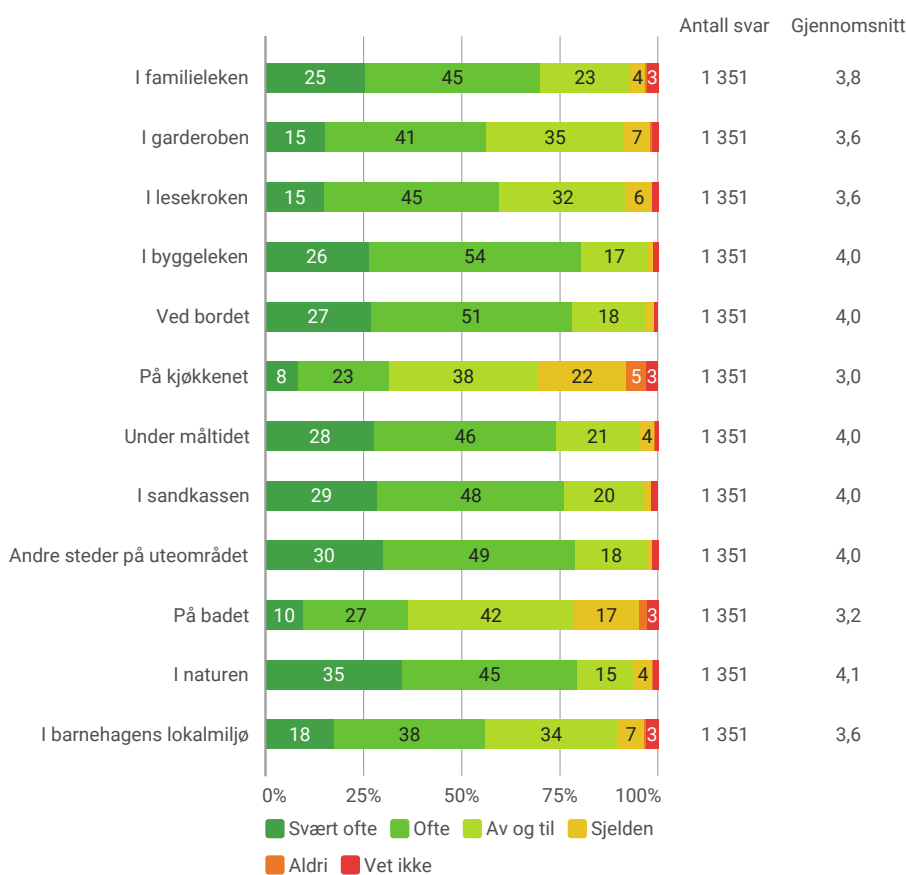
Steder og rom er viktige elementer som er relevante for å kunne forstå vilkår for utforskning.

På spørsmål om hvor ofte og på hva slags arenaer utforskende samspill foregår i barnehagen, rapporterer respondentene at de ofte bruker rom i naturen (se Figur 19). Basert på deres svar er kjøkkenet et sted som sjelden brukes til utforskning (bare 8 % av 1351 for svært ofte brukt og 3 % av 1351 for aldri brukt), sammen med toalettrommet (mottar 10 % av 1351 for svært ofte brukt og også 3 % av 1351 for aldri brukt). De mest brukte utforskningsstedene er i naturen (35 % av 1351), andre steder uten dørs (30 % av 1351), i sandkassen (29 % av 1351), under måltidet (28 % av 1351), ved bordet (27 % av 1351), i byggeleken (26 % av 1351), ved bordet (27 % av 1351), i sandkassen (29 % av 1351), under måltidet (28 % av 1351), ved bordet (27 % av 1351) og i

byggeleken (26 % av 1351). Disse stedene er en blanding av inne- og uteplasser, men vi ser at barnehageansatte kobler utforskende aktiviteter mer til steder ute.

Et overraskende resultat er imidlertid at barnehagens nærmiljø sjelden brukes til utforskning, noe som indikerer mulige tapte relasjoner og tapt samarbeid for å utforske i lokalsamfunnet.

Respondentene svarer at utforskende samtaler foregår på flere arenaer. Det kan indikere at personalet har en erfaring med at utforskende samtaler foregår i dagliglivet og aller oftest ute.

Figur 19 Bruk av forskjellige arenaer for utforskning i barnehagen: hyppighet og type

Det er interessant å finne at personalet rapporterer at de har utforskende samtaler på en rekke ulike steder i barnehagen og aller mest ute. En videre oppfølging av dette resultatet er å finne ut mer om kvaliteten og dybden i disse samtalerne.

Tid

Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

8. Ta stilling til hvor hyppig du legger til rette for utforskning av

10. Det er tilstrekkelig med tid i barnehagehverdagen til å prioritere følgende aktiviteter

13. Har du/dere eksperimenter i barnehagen?

- Hvor ofte har du/dere eksperimenter i barnehagen?

18. De siste 6 månedene: Hvor ofte har dokumentasjon (foto, video, praksisfortellinger

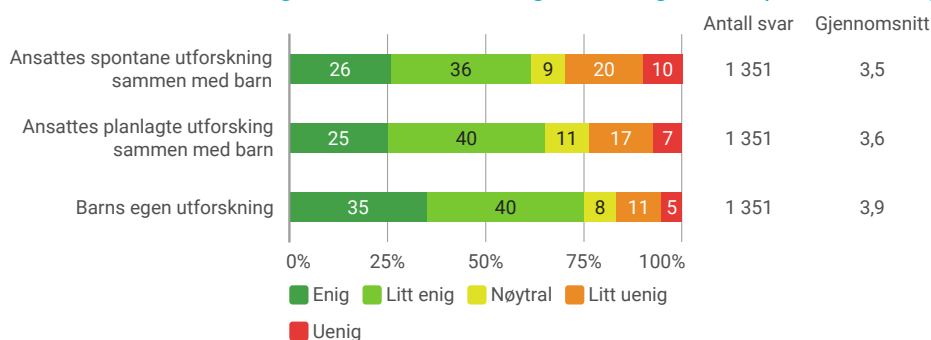
eller andre observasjoner) vært utgangspunkt for kollektiv refleksjon om det pedagogiske arbeidet?

I denne rapporten er tid knyttet til tidens tilstrekkelighet og frekvensen og hvor lenge de driver med utforskning. I de kommende avsnittene skal også tidspunktet for pandemien diskuteres.

Når det gjelder å ha tilstrekkelig tid i barnehagen til å prioritere de ulike valgene (spørsmål 10), ser det ut til at 35 % av respondentene er enige i at det er tilstrekkelig tid

til barns egen utforskning, ca. 25 % er enige i at det er tilstrekkelig tid for ansatte til å følge opp planlagte utforskende aktiviteter med barna, og ca. 26 % er enige i at de kan følge opp spontane undersøkelser med barna (se Figur 20). Det er interessant at planlagt og spontan utforskning har fått en ganske lik fordeling, noe som tyder på at tendensen forblir den samme: Barns egne utforskninger får mest tid og blir prioritert.

10. Det er tilstrekkelig med tid i barnehagehverdagen til å prioritere følgende aktiviteter

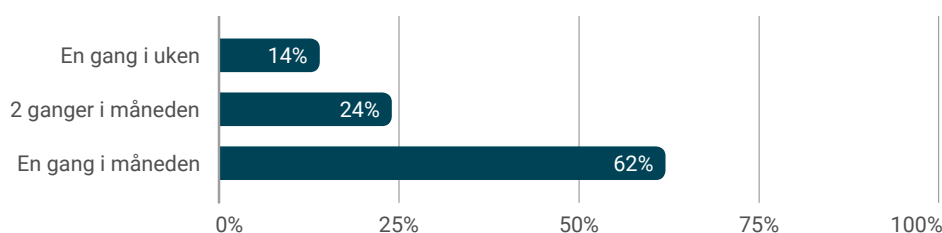
Figur 20 Tid til å prioritere forskjellige utforskende aktiviteter

Når respondentene ble spurt om hvor ofte de brukte eksperimenter i barnehagen (Figur 21), rapporterte de at de brukte det en gang i måneden (62 % av 858 respondenter), to ganger i måneden (24 % av 858 respondenter) og en gang i uken (14 % av 858 respondenter).

Hvis vi ser på svarene på Spørsmål 8 (Figur 12) som undersøkte når personalet legger til rette for utforskning, blir det hensiktsmessig å fremheve svarkategorier som var oftest tatt hensyn til (svarene som har mest skåring

på «alltid», «veldig ofte» og «ofte») og de som var tatt hensyn til sjeldent (svarene som har mest skåring på «av og til», «sjeldent» og «aldri»). Det som kom frem som oftest tatt hensyn til er sosiale relasjoner og vennskap (55 %) og muntlig språk (45 %) etterfulgt av naturen (24 %). De som viste seg å være tatt sjeldent hensyn til er skriftspråk (4 %), eksistensielle og etiske spørsmål (5 %), matematikk i barnehagens dagligliv (6 %) og ulike teknikker, materialer og verktøy (7 %).

13. Hvor ofte har du/dere eksperimenter i barnehagen?

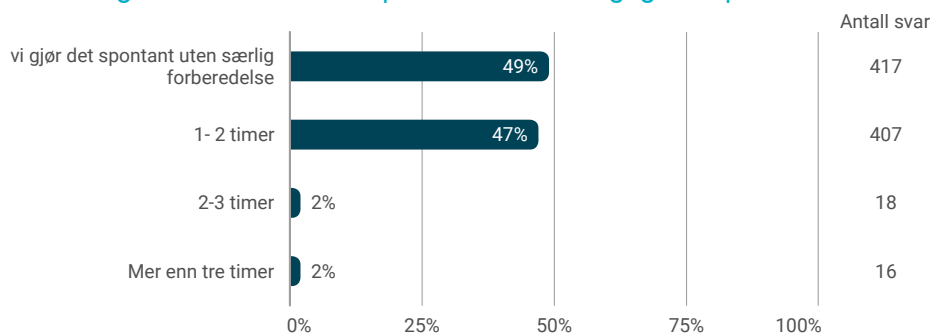

Figur 21 Hyppighet av eksperimenter i barnehagen

Når det kommer til oppfølgingsspørsmål om tiden som brukes på å forberede og/eller organisere eksperimentene (Figur 22), viser resultatene at nesten halvparten av respondentene (49 % av 858 respondenter) gjør det spontant uten særlig forberedelse. Det kunne være interessant å undersøke hva dette skyldes. Har det sammenheng med arbeidserfaringen til respondentene (de er eksperter), eller skyldes det at det ikke er anledning til forberedelse?

Noen har anledning til forberedelse. Nesten en like stor andel (47 % av 858 respondenter) svarer at de bruker mellom én til to timer på å forberede eksperimentene. En liten, og nærmest ubetydelig, andel rapporterer at de bruker mer enn tre timer på å forberede eksperimentene. Det kunne være interessant å få vite mer om hvorvidt det er kvalitetsforskjeller i de didaktiske oppleggene, alt etter hvor mye tid de bruker til forberedelse.

Hvor lang tid bruker du/dere på å forberede faglige eksperimenter?

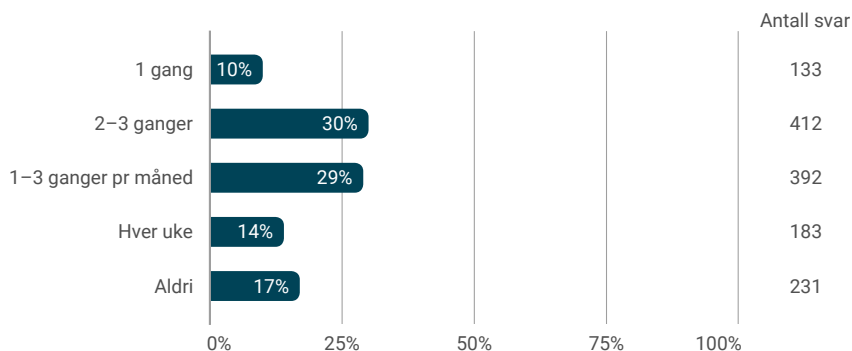

Figur 22 Hvor lang tid brukes på forberedelser

Måltider ble også angivelig ofte brukt for utforskning (se Figur 19 om Spørsmål 9; 27 % av 1351 respondenter sa det er en veldig ofte brukt arena for utforskninger). Dette kan være en interessant arena for fremtidig forskning

på utforskninger – en utforskning som ikke er bundet av fysisk sted, men som gir kulturelle og teoretiske rom for utforskning.

18. De siste 6 månedene: Hvor ofte har dokumentasjon (foto, video, praksisfortellinger eller andre observasjoner) vært utgangspunkt for kollektiv refleksjon om det pedagogiske arbeidet?

Figur 23 Bruk av dokumentasjon i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet

Resultatene viser at dokumentasjon (bilder, videoer, praktiske historier eller andre observasjoner) som utgangspunkt for kollektiv refleksjon over det pedagogiske arbeidet ikke ofte ble brukt de siste 6 månedene (se Figur 23). Bare 14 % av respondentene rapporterte at de bruker disse hver uke, mens 30 % sier at de bruker det 2-3 ganger

i uken, og 29 % rapporterte at de bruker det 1-3 ganger i måneden. Mens 10 % sa at de bare bruker det en gang i måneden, sa 17 % at de aldri bruker disse ulike dokumentasjonene til kollektiv refleksjon over sitt pedagogiske arbeid.

Det er til ettertanke at så mange som 17 % svarer at de i løpet av 6 måneder ikke har hatt en kollektiv refleksjon over dokumentasjon av det pedagogiske arbeidet, at 10 % har hatt det en gang, og at så mange som 30 % har hatt det bare 2-3 ganger. Dette betyr at så mange som 57 % av respondentene ikke har ukentlige eller månedlige samlinger for kollektiv refleksjon. Dette er et resultat verdt å merke seg for barnehageeiere.

Relasjoner: Den ansattes rolle

Relasjonene mellom barna og barnehagelærerne og personalet påvirker hvordan, når, hvor og hvordan utforskende aktiviteter i barnehagen gjennomføres. Relasjonene innenfor utforskende aktiviteter er knyttet til barnehageprofilen og deltakerprofilen. Dette kapittelet har to subseksjoner – den første om barnehageansattes relasjoner til barn, og den andre om barnehageansattes relasjoner til andre personalet.

I aktiviteter med barna

Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

6. Ta stilling til hvor ofte ditt samspill med barna er preget av ...

10. Det er tilstrekkelig med tid i barnehagehverdagen til å prioritere følgende aktiviteter

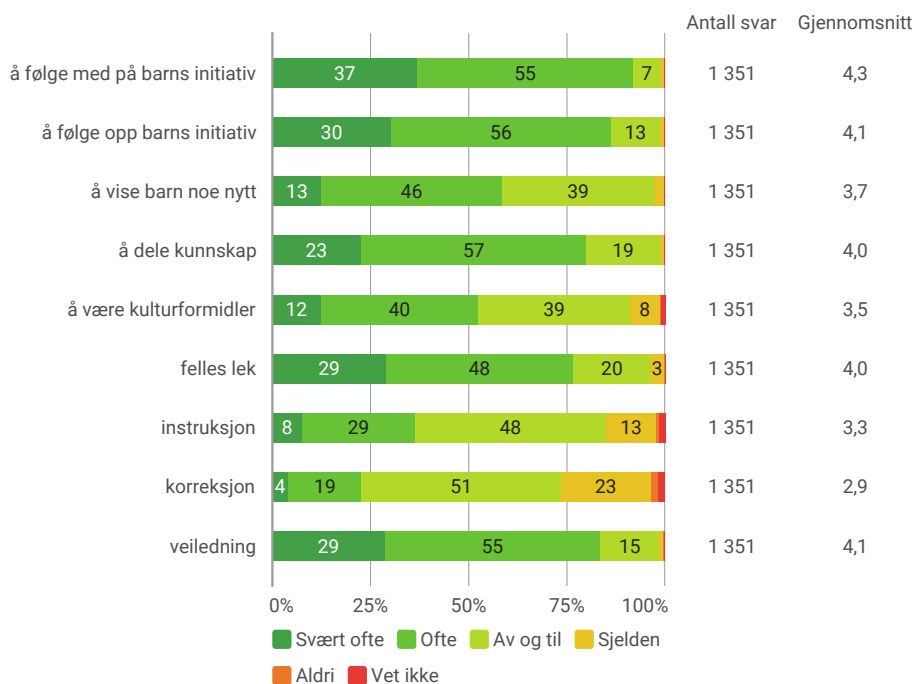
14. Min rolle i møte med barn i barnehagen bærer preg av å være:

(Kryss av for de fire rollene som passer best).

Basert på svarene i undersøkelsen til spørsmål 6 er barnehagepersonalets samspill med barna oftest preget av å følge barnas initiativ (se Figur 24). 37 % av de spurte sier at de følger barnas initiativ, og 30 % av dem rapporterte

at de følger opp det. På den annen side rapporterer de at de sjelden har interaksjoner for å gi barn korreksjoner (51 % av 1351).

6. Ta stilling til hvor ofte ditt samspill med barna er preget av

Figur 24 Rangering av hyppighet av elementer som samspill med barn er preget av

Spørsmål om hva samspill med barna er preget av, besto av ni forskjellige påstander (se Figur 28). Resultatene viser at flest respondenter vektlegger å følge barns initiativ svært ofte (55 %) og ofte (37 %), mens 7 % av respondentene gjorde det av og til og kun 1 % gjorde det sjelden.

Neste punkt er «å følge opp barnas initiativ». Her viser resultatene at et relativt stort antall respondenter (30 %) gjorde det veldig ofte, en betydelig majoritet (56 %)

gjorde det ofte, en litt stor andel (13 %) gjorde det av og til, og kun 1 % gjorde det sjelden. De som gjorde det av og til og sjelden, utgjør omtrent 14 % (189 av 1351). Når det kommer til «å vise dem noe nytt», var det et relativt lite antall respondenter (13 %) som gjorde det veldig ofte i sitt samspill med barna, en betydelig majoritet (46 %) gjorde det ofte, en annen litt betydelig majoritet (39 %) gjorde det av og til, og kun 2 % gjorde det sjelden. Summen av dem som gjorde det av og til og sjelden, er 41 % (554 av 1351).

Resultatene for «å dele kunnskap» indikerte at et relativt lite antall respondenter (23 %) gjorde det veldig ofte, en betydelig majoritet (57 %) gjorde det ofte, men 20 % (270 av 1351) gjorde det mindre ofte, mer presist 19 % gjorde det av og til, og 1 % gjorde det sjelden. Når det gjelder «å være kulturformidler», var det et relativt lite antall respondenter som gjorde det veldig ofte (12 %), en betydelig majoritet gjorde det ofte (40 %), og en annen betydelig majoritet gjorde det av og til (39 %). Det var 49 % (662 respondenter) som gjorde det mindre ofte: av og til (39 %), sjelden (8 %) og ikke visste (2 %). Summen av dem som gjorde det av og til, sjelden og ikke visste, er derfor 49 % (662 av 1351).

Resultatene indikerte at «instruksjon» for det meste preger av og til (48 %), ofte (29 %), sjelden (13 %) og veldig ofte (8 %). 2 % av respondentene rapporterer at de aldri instruerer, mens 61 % aldri, sjelden eller av og til instruerer. «Korreksjon» kan av og til (51 %) prege samspill med barna. En relativt betydelig majoritet gjør det ofte (19 %), en relativt stor andel gjorde det sjelden (23 %), mens det kun var få respondenter som svarte vel-

dig ofte (4 %) og som svarte vet ikke (3 %). Det er interessant at så mange som 77 % svarer sjelden, av og til eller vet ikke på spørsmål om de instruerer eller korrigerer. Resultatene for «veiledning» indikerte at et relativt betydelig antall respondenter (29 %) gjorde det veldig ofte, en betydelig majoritet (55 %) gjorde det ofte, et relativt lite, men betydelig antall (15 %) gjorde det av og til, et lite antall på 1 % gjorde det sjelden. Totalt antall som rapporterte at de av og til og/eller sjelden brukte denne aktiviteten, var 16 % (216 av 1351).

Hovedtendensen i materialet er at de ansatte rapporterer at de responderer på og følger opp barnas initiativ. Det er likevel interessant at det å vise barna noe nytt, gjøres sjeldnere enn å følge opp barns initiativ. Svarene her viser en sterk tendens til en fortatt barnesentrert pedagogikk. Det å følge med på barns initiativ er en sterk tendens i materialet. Dette forsterkes av at flere også svarer at de sjelden korrigerer barn. Det å veilede barn er en hovedtendens, fremfor instruksjon. Det er også interessant at det å være kulturformidler er noe flere kun er av og til.

Det er til ettertanke at relativt få (52 %) rapporterer at de ser sitt samspill med barn som preget av å være kulturformidler. Mens det er en hovedtendens i materialet at barnehagepersonalet responderer på og følger opp barnas initiativ, er det ikke så mange som rapporterer at de viser barn noe nytt.

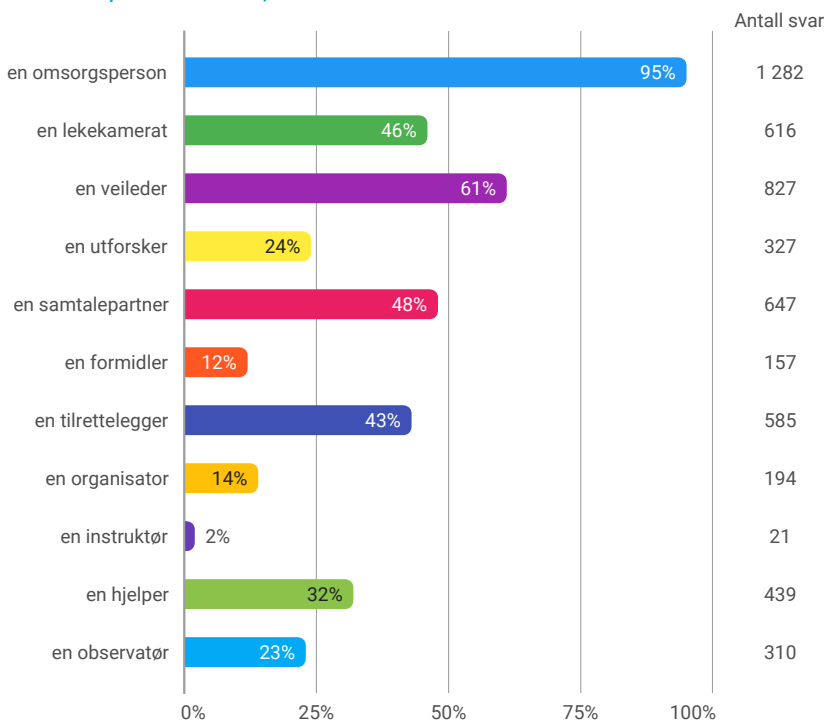
Neste spørsmål i denne kategorien handler om tiden som barnehageansatte har for å prioritere spontan utforskning, planlagt utforskning og barns egen utforskning (Spørsmål 10, se Figur 20) i sin hverdag. Resultatene viser at i tilfellet av både spontan og planlagt utforskning er det over halvparten som opplever at det er tilstrekkelig tid (spontan/planlagt: enig 26 % / 25 %, litt enig 36 % / 40 %). Samtidig viser resultatene at det er flere som er uenige i at det er tilstrekkelig med tid til spontan utforskning enn til planlagt (spontan/planlagt: nøytral 9 % / 11 %, litt uenig 20 % / 17 %, uenig 10 % / 7 %). Barnas egen utforskning viste seg å være en form for utforskning som personalet rapporterte å gi tilstrekkelig med tid. Her er det 75 % som er enige med påstanden. viser enighet (35 % enige, 40 % litt enige).

Samlet sett ser funnene ut til å antyde at det i gjennomsnitt er mellom 16 % (216 respondenter) og 7 % (95 respondenter) som er uenige eller helt uenige i at disse

aktivitetene får tilstrekkelig tid til å bli prioritert i barnehagen. En kvalitativ fenomenografisk studie kunne vært nyttig for å forstå begrunnelsen for deres svar før man utformer opplæringstiltak.

Interessant nok dreier deres rapporterte interaksjoner seg om barna mer enn deres egne tiltak for å formidle kunnskap til barna (se Figur 21). Dette er en indikasjon på deres oppfatninger av deres rolle i barnehagen. Respondentene ble bedt om å velge fire roller som passer dem best. De fleste rapporterte at de først og fremst er en person som gir barn omsorg (N = 1282).

14. Min rolle i møte med barn i barnehagen bærer preg av å være: (Kryss av for de fire rollene som passer best).

Figur 25 Rollen i møte med barn

Disse resultatene (Figur 25) viser med stor tydelighet at de ansatte i barnehagen først og fremst ser sin rolle som en omsorgsperson og en veileder, og deretter som en lekekamerat, samtalepartner og tilrettelegger.

Kun 24 % av svarer at de ser seg selv i rollen som en utforsker. Det er også interessant at så få som 2 % av respondentene ser seg selv om en instruktør.

Det er til ettertanke at kun 24 % svarer at de ser seg selv i rollen som en utforsker sammen med barn. Det er verdt å merke seg at personalet først og fremst ser seg selv som en omsorgsperson og en veileder.

I refleksive aktiviteter

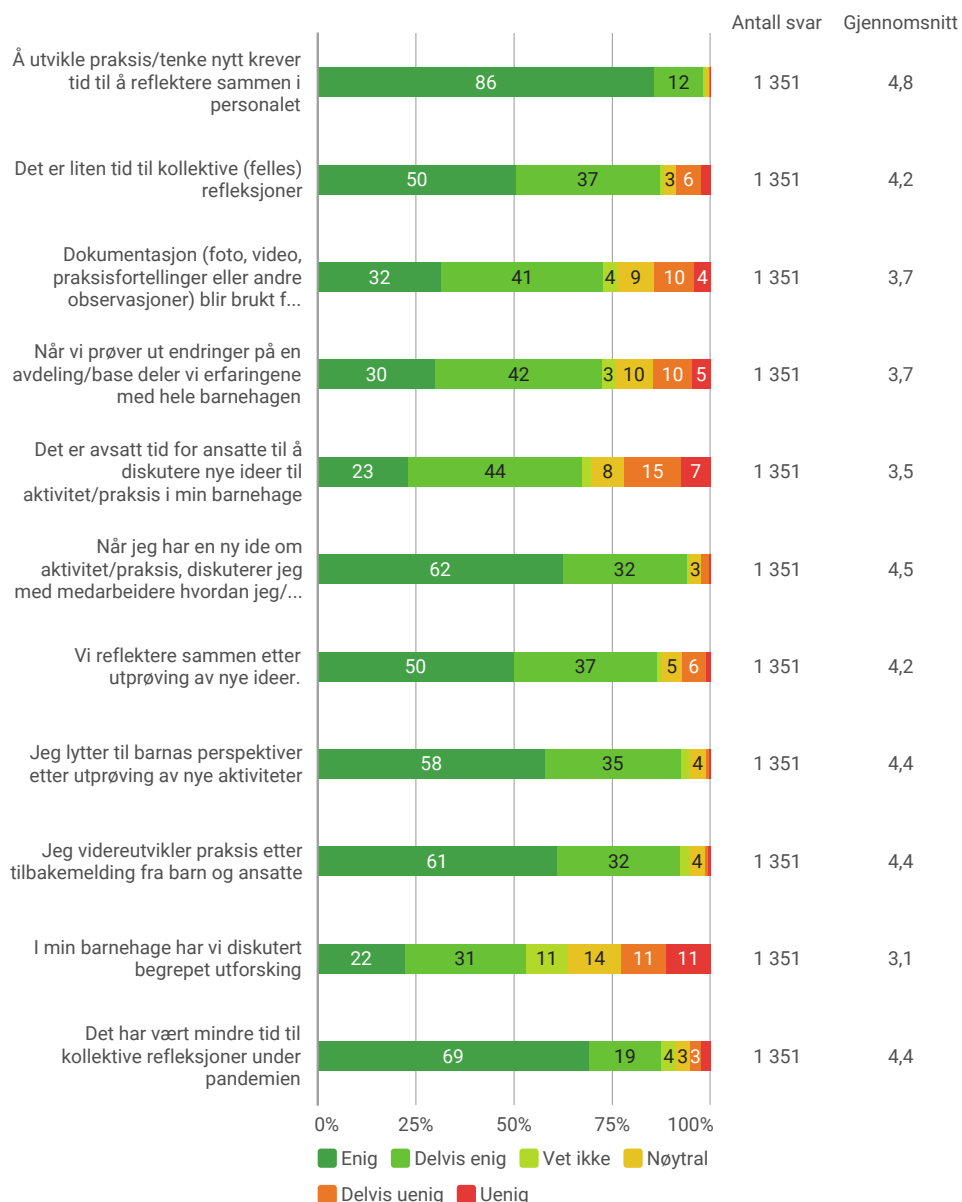
Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

15. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander ...
16. De siste 6 månedene: Hvor ofte har du deltatt i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet?
18. De siste 6 månedene: Hvor ofte har dokumentasjonen (foto, video, praksisfortellinger eller andre observasjoner) vært utgangspunkt for kollektiv refleksjon om det pedagogiske arbeidet?

På spørsmålet 15 (Figur 26) indikerte funnene at nesten ni av ti (86 %) av respondentene betraktet refleksjon som en viktig aktivitet for å utvikle sin faglige praksis sammen med kollegene i barnehagemiljøet. De fleste av dem er enige (62 %) i at når de har en ny idé for en aktivitet/praksis, diskuterer de med kollegene sine hvordan de kan prøve den ut. En god del av dem (58 %) lytter til barnas

perspektiver for å få inspirasjon til å prøve ut nye aktiviteter, og for å videreutvikle praksisen etter tilbakemeldinger fra barn og kolleger (62 %). Når de ble spurt om «I barnehagen min har vi diskutert begrepet utforskning», var funnene blandet – med flertallet som rapporterte «delvis enig» (44 %).

15. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

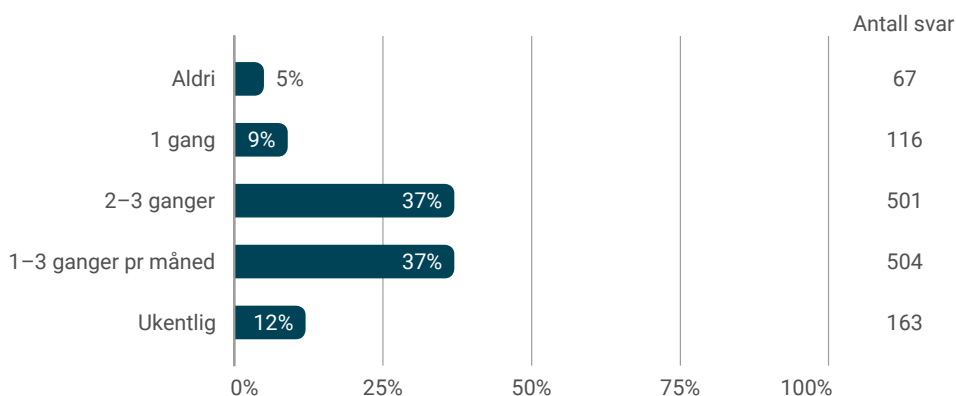

Figur 26 Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Interessant nok synes det å være blandede svar til utsagnet «I min barnehage har vi diskutert begrepet utforskning», noe som er tydelig i fordelingen av svarene. Dette er et interessant funn som kan være interessant å studere nærmere i fremtidig forskning.

På Spørsmål 16, når det gjelder å delta i kollektiv refleksjon med kolleger i barnehagen om arbeidet de gjør, rapporterte omtrent like mange respondenter at de har deltatt 2–3 ganger (37 %) de siste 6 månedene eller 1–3 ganger per måned (37 %) (se Figur 27). Kun 67 av respondentene oppga at de aldri deltar i kollektive refleksjonsaktiviteter sammen med kolleger.

16. De siste 6 månedene: Hvor ofte har du deltatt i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet?

Figur 27 De siste 6 månedene: Hvor ofte har du deltatt i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet?

Resultater fra spørsmål 18 viser at bruk av dokumentasjon som bilder, videoer, praktiske historier eller andre observasjoner til kollektiv refleksjon over det pedagogiske arbeidet ikke hadde blitt brukt så ofte de siste 6 månedene (se Figur 23).

Det er til ettertanke at kun 24 % svarer at de ser seg selv i rollen som en som utforsker sammen med barn. Det er verdt å merke seg at personalet først og fremst ser seg selv som en omsorgsperson og en veileder.

Pandemi

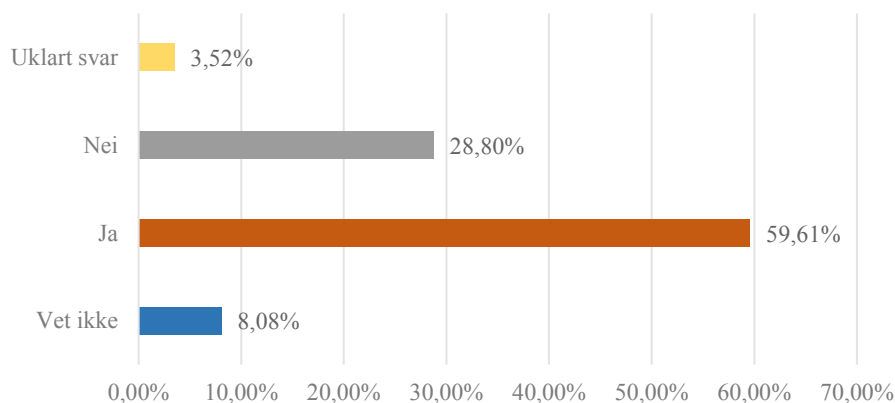
Resultater for denne tematikken kommer fra analyse av følgende spørsmål:

17. Var dette annerledes før pandemien? (beskriv) (16. De siste 6 månedene:
Hvor ofte har du deltatt i kollektiv refleksjon i personalgruppen om det pedagogiske arbeidet?)
19. Var dette annerledes før pandemien? (beskriv) (18. De siste 6 månedene:
Hvor ofte har dokumentasjon (foto, video, praksisfortellinger eller andre observasjoner)
vært utgangspunkt for kollektiv refleksjon om det pedagogiske arbeidet?)
20. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Ifølge svar fra respondentene ble 60 % av barnehagene (totalt 1137) (se Figur 28) påvirket av covid-19 både positivt og negativt, mens 29 % sa at de ikke ble påvirket. 8 % rapporterte at de ikke visste, fordi de ikke hadde begynt å jobbe som barnehagelærer, eller fordi de hadde byttet

jobb. Det er 3 % som ga uklart svar. Når det gjelder uklart svar, er det de svarene som ikke svarte på spørsmålet, for eksempel «hei», «Vært mindre møter i pandemien».

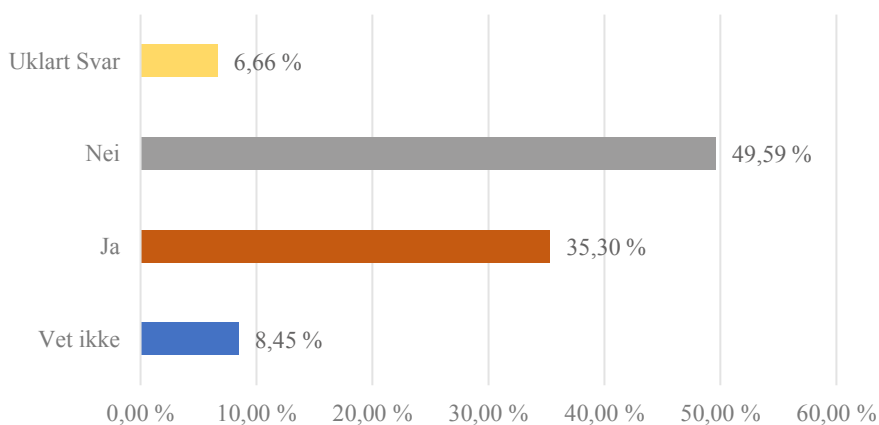
17. Var dette annerledes før pandemien? (beskriv)

Figur 28 Pandemiens påvirkning på personalets kollektive refleksjon

De rapporterer også at bruk av dokumentasjon (bilder, videoer, praktiske historier eller andre observasjoner) som utgangspunkt for kollektiv refleksjon over det pedagogiske arbeidet ble påvirket (se Figur 29). 50 % av respondentene (totalt 1137) rapporterte at de ikke ble påvirket, mens 35 % sier at de ble påvirket.

8 % rapporterte at de ikke visste på grunn av at de ikke begynte å jobbe som barnehagelærer eller de byttet jobb eller de glemte. Det er 7 % som ga uklart svar. Når det gjelder uklart svar, er det de svarene som ikke svarte på spørsmålet, for eksempel «Blir avdelingsvis, men pga drift har det blitt mest praktisk for å få nok folk ol».

Figur 29 Var dette annerledes før pandemien?

Det siste spørsmålet (spørsmål 20) i undersøkelsen spør: «Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?»

I Figur 30 ser barnehagepersonalet ut til å ha blandede følelser for forholdene pandemien medførte for utforskende aktiviteter. I figur 30 ser barnehagepersonalet ut til å ha blandede følelser for forholdene pandemien medførte

for utforskende aktiviteter. Av de 1351 respondentene var 20 % enige, 27 % var delvis enige, 14 % svarte «vet ikke», 17 % var nøytrale, 11 % var delvis uenige og 11 % uenige. Imidlertid pekte svarene deres på andre spørsmål knyttet til rom og steder og artefaktene de brukte utendørs, som var anbefalingen under pandemien.

20. Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander?

Figur 30 Var dette annerledes før pandemien?

Oppsummering av muligheter og hinder for felles utforskning i barnehagen

Det siste spørsmålet i undersøkelsen (Spørsmål 20, Figur 30) er satt sammen av mange ulike påstander hvor respondentene måtte velge om de var enige eller uenige. Som sådan vil dette bli brukt til å gi en kort oppsummering av resultatene.

84 % av respondentene (N = 1351) er enige i at det er viktig at barnehagepersonalet er utforskende. 68 % av dem har også svart at de foretrekker å være utforskende sammen med barn i små grupper. 39 % av respondentene rapporterte at de pleier å bruke utforskende spørsmål og kommentarer i hverdagsoppgavene i barnehagen. I tillegg er det svært få som er uenige i at når de planlegger, inkluderer de utforskende aktiviteter (bare 5 % med «delvis uenig»-svar). Det er dermed et tydelig resultat at barnehagepersonalet ser betydningen av utforskende aktiviteter på intensjonsnivå.

Svarene deres gir videre indikasjoner på utfordringer de møter i gjennomføringen av utforskende aktiviteter. En slik utfordring ser ut til å være tid – 36 % av dem er enige i at det er for lite tid til å planlegge utforskende aktiviteter, noe også 38 % av respondentene var delvis enige i, mens bare 23 % var enige i at det er for mange møter som tar dem bort fra arbeidet med barna.

17 % av respondentene var enige i at tilrettelegging for utforskning er den viktigste oppgaven for barnehagen, noe 48 % er delvis enige i. Når det gjelder materialer og leker, er 34 % av respondentene delvis enige i at barnehagen må ha rikelig med leker, mens 30 % av dem svarte at de er delvis uenige i denne påstanden.

Alt i alt er de fleste av respondentene (73 % av 1351) enige i at det er mange situasjoner i løpet av dagen som gir muligheter for deltakelse i barns utforskende aktiviteter. Dette resultatet gir et godt utgangspunkt for kvalitetsdrivende tiltak i barnehagesektoren.

Sammenfatning og anbefalinger

Denne studien viser hvordan de ansatte i barnehagen arbeider med barn, hva de verdsetter, og hvilket innhold som får mer eller mindre oppmerksomhet. Samarbeidende utforskning er et ideal i norsk barnehagepedagogikk gjennom den norske Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (Kunnskapsdepartementet, 2017). Derfor kunne det være rimelig å anta at dette kvalitetsdrivende idealet kom til uttrykk i praksis. Vi var nygjerrig på status på dette området i de norske barnehagene. Vi ville vite mer om i hvor stor grad barnehagepersonalet utforsket verden sammen med barna. Studien gir ingen informasjon om sammenhengen mellom personalmessige vilkår og arbeidsformene, men funnene gir grunn til å reise nye problemstillinger om noen sammenhenger som bør følges opp i videre forskning.

Denne studien gir svar på følgende spørsmål: Hvor og hva utløser en felles utforskning, i hvilke aktiviteter skjer det, og hva hindrer at det skjer? Vi ville også vite mer om hva som var de dominerende aktivitetene, og hvilke aktiviteter som er fraværende eller det finnes lite av i selvrapporteringen.

På bakgrunn av tidligere forskning og våre egne antakelser satte vi opp følgende hovedhypotese som en påstand: *Det å vise engasjement for et felles innhold, det å delta i filosofiske, utforskende samtaler, samtaler som kjennetegnes av åpne spørsmål, eller handlinger som ansporer til variert samhandling og innhold, en pedagogikk som både støtter barns interesse og på samme tid utfordrer og utvider, er ikke dominerende i den norske barnehagen.*

Her trekker vi frem noen av hovedfunnene.

Oppsummert kan vi si at denne surveystudien indikerer at en felles utforskende pedagogikk, som innebærer at personalet engasjerer seg i felles utforskning sammen med barn, ikke er den dominerende arbeidsformen i disse barnehagene. Vår hypotese og påstand om at en felles utforskende praksis ikke er den dominerende pedagogiske arbeidsformen, ble styrket i denne studien. Felles utforskning foregår riktig nok, ifølge respondentene, i prosjektarbeid, i barns egendefinerte lek, og ute i naturen, men samtidig rapporterer flertallet av respondentene at de ikke deltar i kollektiv refleksjon over systematisk observasjon eller dokumentasjon av arbeidet. Dette indikerer at felles utforskning ikke er gjenstand for systematisk kvalitetsarbeid. Dette er et urovekkende resultat som bør følges opp videre. Vi bør forstå bakgrunnen for at så mange rapporterer at de sjelden deltar i

kollektiv refleksjon over arbeidsmåtene i barnehagen. En indikasjon på dette kan være at vilkårene for barnehagelærerne planleggingstid er for dårlig, at de ikke får anledning til å ta ut plantiden sin. Dette er et resultat fra utdanningsforbundet medlemsundersøkelse (Utdanningsforbundet, 2023). Denne undersøkelsen viser til at dette går ut over vilkårene for å drive planmessig kvalitetsutvikling. Mye tyder på at det er den samme tendensen vi har fanget opp i vår undersøkelse, nemlig at vilkårene for planmessig (kollektiv og individuell) kvalitetsarbeid ikke alltid er etter forskriften. I Rammeplanen (2017) står det at Barnehagen skal jevnlig vurdere det pedagogiske arbeidet.,,//...Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i. Felles refleksjoner over det pedagogiske arbeidet kan gi personalet et utgangspunkt for videre planlegging (s. 38).

I følge personalets egne svar, viser studien videre, en stor fagtematisk forskjell; mens utforskning ser ut til å foregå i fagområder knyttet til naturfag (fysikk, kjemi, dyr og planter), er det få som rapporterer at de arbeider med utforskning knyttet til de estetiske og teknologiske fagområdene, som musikk, design og digital teknologi. Rollen som kulturformidler og barnehagens nærmiljø brukes sjelden.

Vårt utgangspunkt var en argumentasjon om at felles utforskning er en sentral arbeidsform i en helhetlig pedagogikk, fordi det indikerer en arbeidsform som vil kunne støtte og utfordre barns utvikling på en måte som fremmer trivsel, deltakelse samt økte muligheter for bevegelse, lek og læring. Vi satte også opp et premiss om at felles utforskning alltid vil ha et innhold: Det vi utforsker, verdsetter vi. Funnene fra denne studien er dermed interessante på flere måter og har en rekke implikasjoner, både når det gjelder arbeidsmåter og når det gjelder hva som gis oppmerksomhet gjennom utforskende arbeidsmåter, faglig og innholdsmessig.

Funnene viser at de pedagogiske aktivitetene i den norske barnehagen foregår inne og ute, men utforskning skjer mest ute i naturen og i barns spontane lek, uten personalets direkte involvering. Barn tilbys dermed i stor grad mulighet til tilfeldig og spontan lek i barnehagen. Dette funnet tilsvarer det funnet som ble gjort i en observasjonsstudie i 31 barnehager (Kallestad & Ødegaard, 2013; 2014), der barnehagepersonalet også rapporterte at spontan lek, uten direkte involvering av personalet, var den dominerende aktiviteten.

Dette trekket ved norsk barnehagepedagogikk synes, ifølge funnene fra denne studien, fremdeles å være gyldig.

Barnehagepersonalet stiller seg bak premisset for studien, nemlig at utforskning sammen med barn skal være kvalitetsdrivende. De ønsker at dette skal kunne skje. De uttrykker også at noe mer tid til planlegging kunne ha styrket en slik praksis. Alt i alt er de fleste av respondentene (73 % av 1351) enige i at det er mange situasjoner i løpet av dagen som gir muligheter for deltakelse i barns utforskende aktiviteter. Dette resultatet gir et godt utgangspunkt for videre kvalitetsdrivende tiltak i barnehagesektoren, men viser samtidig at rommet for muligheter ikke blir utnyttet til fulle.

Studien viser videre at barnehagepersonalet assosierer utforskning med uteaktiviteter og da spesielt i natur og med vann. Likevel bruker de ikke naturfaglig utstyr i særlig grad; 53 % av respondentene rapporterer at de sjelden eller aldri utforsker naturfaglige eksperimenter ved hjelp av utstyr. Dette funnet samsvarer med en fersk observasjonsstudie om bruk av materiell knyttet til fagområdet natur, teknikk og miljø, gjort i 26 barnehager. Der var resultatet at det var lite bruk av materiell til å utforske natur, teknikk og miljøfaglige fenomener, til tross for at utstyret fantes i barnehagene (Hammer & Grindheim, 2023). Dette utstyret sto for det meste vekklåst, bare noen faktabøker var gjort tilgjengelig for barna i det daglige. Vår studie, som åpner opp for en kartlegging av flere faglige og innholdsmessige områder i barnehagen, viser at bruk av pedagogisk materiell og artefakter til utforskning, som for eksempel musikkinstrumenter, brukes lite. Heller ikke barnehagens nærmiljø var en stor arena for utforskende aktiviteter. Mens personalet i stor grad assosierer seg med rollen som naturformidler, assosierer de seg i mindre grad i rollen som kulturformidler.

Når det gjelder steder der personalet rapporterer at felles utforskning skjer, er kjøkkenet lite nevnt, noe som indikerer at mat og måltider assosieres i liten grad med utforskende aktiviteter. Det er interessant å følge dette opp videre. Kan dette bety at kjøkkenet ikke er et sted for barns aktiviteter? Eller betyr dette at potensiale som ligger i barns sanseerfaringer og utforskning av smak, lukt og konsistens, ikke er kjent eller artikulert i barnehagene?

Det var også interessant å finne at nesten ingen respondenter assosierer felles utforskning med digitale verktøy.

Det er interessant og tankevekkende, fordi digitale rom og digital teknologi gir muligheter for felles utforskning innen en rekke fagområder. Dette kan kanskje bety at personalet ser digitale verktøy som en passiv skjermaktivitet og dermed som underholdning/konsum, heller enn at digitale verktøy kan gi rom for utforskende aktiviteter som koding, kreativ tegning, musikkkomposisjon, estetiske sanseerfaringer, animering osv.

Vi antok at personalets arbeidsformer er en viktig nøkkel til å oppnå høy kvalitet i det pedagogiske arbeidet. Vår studie viser med tydelighet hvor vi kan finne potensial for kvalitetsutvikling i barnehagen. Det synes klart at det fysiske miljøet, hvordan barnehagen er designet, har betydning for hvordan barnehagepersonalet arbeider sammen med barna. Vår studie gir et tydelig bilde på hvordan barnehagene rapporterer at de arbeider med utforskende tilnærminger. Vi ser at det er et stort potensial for å styrke en utforskende tilnærming i flere fagområder og på flere steder i barnehagens lokaliteter og nærmiljø.

Studien gir også kunnskap om hvordan det pedagogiske arbeidet ledes; hvordan barnehagen leder kvaliteten i det pedagogiske arbeidet, for eksempel tiden til planlegging og tid til kollektiv refleksjon. Personalet rapporterer at noe mer tid til planlegging, kunne ha styrket arbeidet.

En oppfølging av studien for forskere

vil kunne være videre teoretiseringer om felles utforskning og utvikling av inspirasjonsmateriell for barnehager for å vise hvordan en felles utforskende pedagogikk ter seg i praksis.

Et hovedfunn fra studien er at barnehagepersonalet rapporterte at barns muligheter til å utforske i spontan lek synes å være gode i den norske barnehagen. Vi kan likevel trenge å balansere dette med andre metodiske innganger, som for eksempel observasjon. Dessuten trenger vi å vite mer om hva som kjennetegner den utforskende leken. Hva kjennetegner barns spontane lek og utforskning når den voksne ikke er direkte involvert? Og hva vinner vi og taper vi om den voksne engasjerer seg og går tettere på barns lek og utforskning? En oppfølging fra denne studien vil være studier av pedagogisk innovasjon, sammen med personalet, for å styrke kunnskapen om hva felles utforskning innebærer og krever i det pedagogiske arbeidet, og for å finne nye pedagogiske tilnærminger innenfor flere av barnehagens innholdssider, som vil fungere godt i praksis.

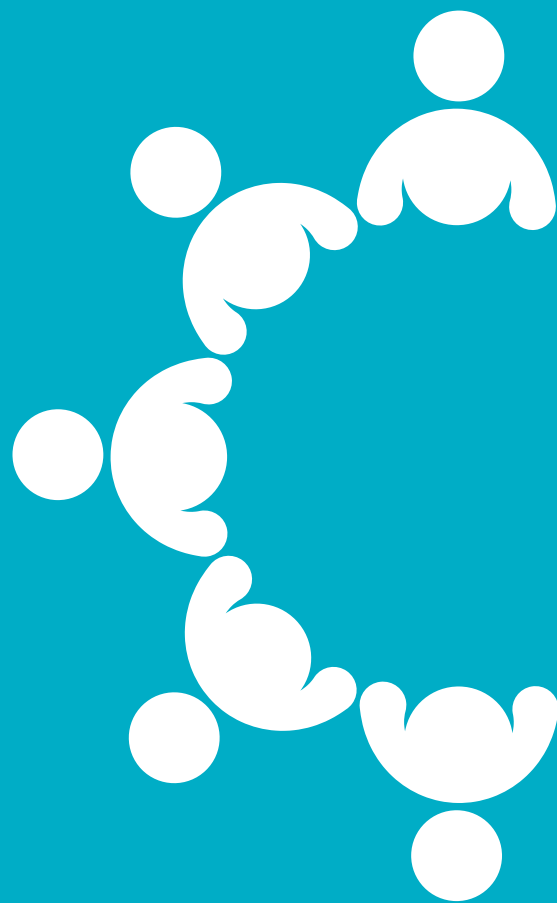
Videre gir studien grunnlag for følgende oppfølging rettet mot enkeltbarnehager, barnehageeiere og myndigheter (og forskere) for å styrke kvaliteten i det pedagogiske arbeidet i barnehagene:

1. Sjekke ut status i den enkelte barnehage, hvordan de forstår og praktiserer utforskende aktiviteter, og bidra til at personalet får en dypere og avklart forståelse av egen rolle.
2. Sjekke hvordan plantiden brukes, eller gi noe mer tid til å planlegge utforskende aktiviteter sammen med barna.
3. Sjekke om det pedagogiske miljøet inviterer personalet til å utforske sammen med barna, eller gi noe mer tid til å redesigne det pedagogiske miljøet slik at det trigger en felles utforskning innenfor flere faglige områder.
4. Sjekke om det pedagogiske miljøet reflekterer alle faglige områder i barnehagen, og sette i gang tiltak for styrke utforskende tilnærminger til for eksempel estetiske prosesser og de muligheter som ligger i steder som kjøkkenet og barnehagens nærmiljø.
5. Sjekke hvordan digitalt og teknologisk materiell og verktøy brukes i barnehagen, utfordre forestillingen om at digital teknologi kun betyr skjerm, sette i gang tiltak for å bruke digitalt og teknologisk materiell på mer kreative måter og bruke programvare som inviterer til utforskende aktiviteter.
6. Sjekke hvordan kollektiv refleksjon brukes i barnehagen, og, om nødvendig, gi personalet mer tid til å styrke kvaliteten på gjennomføringen av utforskende aktiviteter i praksis. Barnehagepersonalet må sikres tid nok for å kunne planlegge og styrke det felles pedagogiske arbeidet i barnehagen.

Referanser

- Alvestad, M., Gjems, L., Myrvang, E., Berger Storli, J., Espedal Tunglund, I.B., Lønning Velde, K. & Bjørnstad, E. (2019). *Kvalitet i barnehagen. Rapport fra dybdestudien i det longitudinelle forskningsprosjektet Gode barnehager for barn i Norge (GoBaN)*. Rapport nr. 85, Universitetet i Stavanger. <https://uis.brage.unit.no/uis-xmloi/handle/11250/2630132>.
- Birkeland, J., Baste, V. & Ødegaard, E. E. (2020). Observation as a professional tool in Norwegian kindergartens and kindergarten teacher education. *Cogent education*, 7(1), 1789381. <https://doi.org/10.1080/2331186X.2020.1789381>
- Bjørnstad, E. & Os, E. (2018). Quality in Norwegian childcare for toddlers using ITERS-R. *European early childhood education research journal*, 26 (1). 11-127. DOI: [10.1080/1350293X.2018.1412051](https://doi.org/10.1080/1350293X.2018.1412051).
- Børhaug, K., Brennås, H. B., Fimreite, H., Havnes, A., Hornslien, Ø., Hoås Moen, K., Moser, T., Myrstad, A., Steinnes, G. S. & Bøe, M. (2018). *Barnehagelærrollen i et profesjonsperspektiv: et kunnskapsgrunnlag*. Rapport fra Ekspertutvalget. Kunnskapsdepartementet.
- Council of the European Union (CEU) (2019). *Council Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems*. (2019/C 189/02). Brussels: Council of the European Union. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2019.189.01.0004.01.ENG&toc=OJ.C:2019:189:TOC
- Demetriou, C., Ozer, B. U. & Essau, C. A. (2015). Self-report questionnaires. In L. R. Cautin & S. O. Lilienfeld (Eds.) *The Encyclopedia of Clinical Psychology* (1st ed.). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9781118625392.wbecp507>.
- Hammer, A.S. E. & Grindheim, L.T. (2023). Materiell som vilkår for utforskning innen fag-området natur, miljø og teknikk i barnehagen. *Nordic Studies in Science Education (NORDINA)*, 19(1), 97-113. [10.5617/nordina.9662](https://doi.org/10.5617/nordina.9662)
- Hedegaard, M. & Ødegaard, E. E. (2020). *Children's Exploration & Cultural Formation*. Springer. [Children's Exploration and Cultural Formation | SpringerLink](https://www.springer.com/nor/book/9788202640000).
- Hu, A. & Ødegaard, E.E. (2019). Play and/or learning: Comparative analysis of dominant concepts in national curriculum guidelines for early childhood education in Norway, Finland, China, and Hong Kong. In A.W. Wiseman (Ed.) *Annual Review of Comparative and International Education 2018* (International Perspectives on Education and Society, Vol. 37), Emerald Publishing Limited, Bingley, pp. 207-224. <https://doi-org.galanga.hvl.no/10.1108/S1479-367920190000037016>.
- Hutt, C. & Bhavnani, R. (1972). Predictions from Play. *Nature*, 237(5351), 171-172. <https://doi.org/10.1038/237171b0>.
- The International Commission on the Futures of Education. (2021). *Reimagining our futures together: A new social contract for education*. UNESCO.
- Kallestad, J. H. & Ødegaard, E. E. (2013). Children's activities in Norwegian kindergartens. Part 1: an overall picture. *Cultural-Historical Psychology*, 9(4), 74-82.
- Karila, K. (2012). A Nordic Perspective on Early Childhood Education and Care Policy. *European Journal of Education*, 47(4), 584-595. <https://doi.org/10.1111/ejed.12007>.
- Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: innhold og oppgaver*. Utdanningsdirektoratet.
- Melhuish, E. (2019). *Child outcomes in relation to early experience*. GOBANS avslutningskonferanse, OsloMet. 14.-15. januar.
- Myrvold, T. M., Hernes, L., Os, E. & Winger, N. (2022). *Koronapandemiens konsekvenser for barnehagesektoren: En oppfølgingsstudie*. Oslo: OsloMet, By- og regionforskningsinstituttet NIBR.
- Os, E., Myrvold, T., Danielsen, O. A., Hernes, L. & Winger, N. (2021). *Håndtering og konsekvenser av koronautbruddet for barn og barnehager*. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/handtering-ogkonsekvenser-av-koronautbruddet-for-barn-og-barnehager/>.
- Pramling Samuelsson, I., Wagner, J. & Ødegaard, E.E. (2020). The Coronavirus Pandemic and Lessons Learned in Preschools in Norway, Sweden and the United States: OMEP Policy Forum, *International Journal of Early Childhood* (IJEC), 52(2). 1-16. <https://doi.org/10.1007/s13158-020-00267-3>.

- Pramling, N., Wallerstedt, C., Lagerlöf, P., Björklund, C., Kultti, A., Palmér, H., Magnusson, M., Thulin, S., Jonsson, A. & Pramling Samuelsson, I. (2019). *Play-Responsive Teaching in Early Childhood Education* (Vol. 26). Cham: Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-15958-0>.
- Pyle, A. & Danniels, E. (2017). A continuum of play-based learning: The role of the teacher in play-based pedagogy and the fear of hijacking play. *Early education and development*, 28(3), 274-289. <https://doi.org/10.1080/10409289.2016.1220771>.
- Pyle, A., DeLuca, C. & Danniels, E. (2017). A scoping review of research on playbased pedagogies in kindergarten education. *Revista De Educacion*, 5, 311-351.
- Stodden, D., Lakes, K. D., Côté, J., Aadland, E., Brian, A., Draper, C. E., Ekkekakis, P., Fumagalli, G., Laukkanen, A., Mavilidi, M. F., Mazzoli, E., Neville, R. D., Niemistö, D., Rudd, J., Sääkslahti, A., Schmidt, M., Tomporowski, P. D., Tortella, P., Vazou, S. & Pesce, C. (2021). Exploration: an overarching focus for holistic development. *Brazilian Journal of Motor Behavior*, 15(5), 301-320. <https://doi.org/10.20338/bjmb.v15i5.254>.
- Statistisk Sentralbyrå. (1 mars 2023). Barnehage. <https://www.ssb.no/utdanning/barnehager/statistikk/barnehager>.
- Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I. & Taggart, B. (2010). *Early Childhood Matters: Evidence from the Effective Pre-school and Primary Education Project*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203862063>.
- Wagner, J. T. & Einarsdottir, J. (2006). *Nordic childhoods and early education: philosophy, research, policy, and practice in Denmark, Finland, Iceland, Norway, and Sweden*. IAP-Information Age Publ.
- UDIR. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan/>
- United Nations. (2017). *The Sustainable Development Goals Report 2017*. New York: United Nations.
- Urban, M. H., Guevara, J., Semmoloni, C., Reikerås, E., Eidsvåg, G. & Sæbø, J. (2022). *Nordic Approaches to Evaluation and Assessment in Early Childhood Education and Care*. Nordisk ministerråd 2022 ;Volum 2022. TemaNord. <https://pub.norden.org/temanord2022-512/#97167>
- Utdanningsforbundet (2023). *Når plantid bare er en plan - rapport frå medlemsundersøkelse om arbeidstid i barnehage*. Rapport nr, 3.
- Ødegaard, E. E. (2012). *Barnehagen som dannelsesarena*. Fagbokforlaget.
- Ødegaard, E. E. (2020). Dialogical Engagement and the Co-Creation of Cultures of Exploration. In: M. Hedegaard & E. E. Ødegaard, (eds) *Children's exploration and cultural formation*. International Perspectives on Early Childhood Education and Development, vol 29. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-36271-3_6.
- Ødegaard, E. E. (2021). Reimagining “collaborative exploration”: A signature pedagogy for sustainability in early childhood education and care. *Sustainability (Basel, Switzerland)*, 13(9), 5139. <https://doi.org/10.3390/su13095139>.

Høgskulen
på Vestlandet

Støttet av
Forskingsrådet

KINDknow notes series 8, 2023
ISBN: 978-82-8461-048-1
ISSN 2704-1522

Campus Haugesund
Bjørnsonsgate 45

Campus Stord
Klingenbergvegen 4
Rommetveit

Campus Bergen
Inndalsveien 28

Campus Førde
Svanehaugvegen 1

Campus Sogndal
Rørygata 6

Høgskulen på Vestlandet Postbox 7030 N-5020 Bergen Norway +47 55 58 58 00 post@hvl.no hvl.no
Facebook [hvl.no](https://www.facebook.com/hvl.no) Twitter [@hvl_no](https://twitter.com/hvl_no) Instagram [@hvl.no](https://www.instagram.com/hvl.no) LinkedIn Høgskulen på Vestlandet (HVL)